

КОЛЕКЦИЯ АСТРИД ЛИНДГРЕН

Дневникът на Брит-Мари

АСТРИД ЛИНДГРЕН

НА ЗА ПЪРВИ ПЪТ
НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

ПАН

АСТРИД ЛИНДГРЕН

ДНЕВНИКЪТ НА БРИТ-МАРИ

Превод: Ваня Пенева

chitanka.info

Брит-Мари е на 15 години и живее заедно с цялото си семейство в провинциално шведско градче. Фамилната къща е малка, но достатъчно уютна, за да побере цели пет деца и техните лудории. Брит-Мари никога не скучае, защото винаги ѝ се случва нещо интересно. Тя описва преживяванията в писма, които изпраща на своя приятелка в Стокхолм. От този своеобразен дневник научаваме и за непознатите чувства, които изпитва към своя съученик Бертил. Дали това е любовта?

Астрид Линдгрен (1907–2002) е родена в малка ферма в областта Смоланд, Южна Швеция. Тя е най-популярната детска писателка в света. Книгите ѝ са преведени на 85 езика с общ тираж над 130 милиона екземпляра. „Дневникът на Брит-Мари“ (1944) е първият публикуван роман на Астрид Линдгрен. Книгата излиза за първи път в превод на български език.

Всичко започна с това, че мама ми подари старата си пишеща машина. Огромен тракащ сандък, истинско чудовище. Толкова е тромава, че само като я види, всеки специалист ще получи удар. Изглежда наистина ужасно. А почна ли да пиша, вдига адски шум. Брат ми Сванте не се поколеба да каже какво мисли за новата ми придобивка.

— Брит-Мари, мислила ли си някога как се чувства човек, когато пневматичен чука престане да удря?

— Не. От къде на къде? Какъв е този въпрос?

— Логичен. Истинска благодат е, когато престанеш да тракаш на това чудовище — отговори той с презрителен поглед към моята пишеща машина.

Той, разбира се, просто ми завижда. Много би искал машината да е негова. Не за да пише на нея, а за да я разглоби до последното винтче, а после да я сглоби и да преброи колко части са останали. Мама обаче реши, че пишещата машина би могла да ми бъде полезна. За да се науча на машинопис. Така я даде на мен и аз съм много радостна от решението ѝ.

Бързо разбрах, че собствеността създава проблеми. Има претенции. Поставя изисквания. Ако имаш крава, трябва да я доиш. Имаш ли пиано, си длъжен да свириш на него. А който си има пишеща машина, трябва да пише на нея. Сигурно ви е ясно, че първите дни не спирах да чукам на машината. Нищо разумно, само глупости. Добре че скоро забелязах колко хартия пиляя. На цял лист не пишех нищо друго освен:

Брит-Мари Хагстрьом
Вила Екелиден, Смостад
Брит-Мари Хагстрьом, родена на 15 юли
15 юли, 15 юли, 15 юли

После имената на сестрите и братята ми:

Майкен Хагстрьом, Сванте Хагстрьом,
Йеркер Хагстрьом, Моника Хагстрьом

И пак моето име:

Брит-Мари Хагстрьом, Брит-Мари Хагстрьом

Един ден явно съм изпуснала Сванте и той натракал отдолу:

Защо все Брит-Мари Хагстрьом? Напиши за разнообразие Аманда Финквист.

В действителност той беше прав, но аз, естествено, не можех да го призная. Затова написах:

ВНИМАНИЕ! На МОЯТА пишеща машина ще пиша каквото си искам.

Когато седнах отново на машината, видях на листа отговора му:

Я не се валнувай толкова!

(Скъпото ми братче още не е овладяло правописа.)

Все пак последвах съвета му и престанах да се „валнувам“. На следващия ден сложих чист лист и започнах да пиша стихотворение — според мен най-прекрасното на света. За съжаление не написах повече от два стиха, които гласяха:

*Аз скитам навън под звездите,
потънала в мисли.*

После трябваше да отида на училище, а когато се върнах, Сванте бе довършил поетичното ми произведение. Ето какво прочетох:

*Аз скитам навън под звездите,
потънала в мисли. Самата
не зная какви са, но вече
едвам си стоя на краката.*

И завършваше с предупреждение:

Недей да мислиш толкова много, че ще пре-въртиш!

Стана ми ясно, че е жалко да си хабя машината за глупави пререкания със Сванте. Затова се захванах да уча машинопис. Упражнявах се, упражнявах се, старият сандък тракаше и скърцаше. И скоро се научих — по всички правила на изкуството. Но за какво? Не ми разрешаваха да предам съчиненията си напечатани. Дневник не се пише на машина. Пък и аз нямам особено желание да си водя дневник. Няма полза да се доверяваш на празна хартия. Нужен е човек, който да те слуша и да ти отговаря.

И тогава ме осени: трябваше да си намеря приятелка, на която да пиша писма. Момиче, което не познавам, но пред което мога да изливам сърцето си. Момиче, което ще ми отговаря. Почти всички от моя клас си имаха приятелки, с които си пишеха, даже в чужди страни. Обичах да си представям как писмата хвърчат насам-натам, свързват хората и ги сближават.

Един ден едно момиче от класа извика:

— Кой иска да си има приятелка, с която да си пише? Казва се Кайса Хултин и живее в Стокхолм.

Скочих като ужилена от тарантула и се провикнах:

— Аз! Аз ще ѝ пиша!

Веднага щом училището свърши, се прибрах бежешком вкъщи, седнах зад машината и започнах да пиша:

СМОСТАД, 1 СЕПТЕМВРИ

Скъпа непозната приятелко,

Ако, разбира се, искаш да ми станеш приятелка, на което много се надявам! Почти всички момичета от моя клас си имат приятелки, с които си пишат, някои даже по няколко, само аз нямам. Това не е нормално. Затова ще разбереш, като ти кажа, че изскочих като тигър от джунглата, когато днес в училище Мариан Уден обяви, че си търсиш приятелка за кореспонденция. Някой ѝ казал името и адреса ти.

И ето ме сега! Но по-добре е първо да се представя: Казвам се Брит-Мари Хагстрьом, на 15 години съм и уча в тукашния лицей.

Как изглеждам? (Брат ми Сванте твърди, че това е първото, за което питат момичетата.) Ами, аз съм просто грешно красива, имам гарвановочерни коси, блестящи тъмни очи и прасковена кожа. Какво повече можеш да искаш?

Нима ми повярва? Макар и със съжаление, ще ти призная, че само мечтая да изглеждам така. Действителността съвсем не е толкова страхотна.

Честно признавам, че не изглеждам по-различно от повечето момичета на тази възраст. Имам обичайните сини очи, обичайните руси коси и обичайния чип нос. У мен няма нищо особено. И дълбоко в себе си се радвам, че е така, защото представи си какво би било, ако имам голяма брадавица на носа или криви крака с формата на буквата О. Не, благодаря!

А сега за семейството ми. Или не, за тях ще ти разкажа в следващото писмо. Би било глупаво още сега да изприказвам всичко — без да знам дали изобщо ще ми отговориш.

Затова ще чакам! Много нетърпеливо! Защото обичам да пиша и вероятно ще те бомбардирам с излиянията си.

Знаеш ли, наистина би било страхотно, ако станем приятелки и си разменяме писма. Дори само защото ти живееш в Стокхолм. Ще ми разказваш как се живее в големия град, какви бури бушуват там. В нашето тихо градче не гърмят бури, тук животът върви тихо и кротко.

Но аз се кълна, че когато при теб бушува буря, при мен ще вали тих дъждец. Нагоре и надолу по страниците.

Желая ти всичко добро, скъпа, още непозната Кайса. И се обади скоро.

Брит-Мари

8 СЕПТЕМВРИ

Значи искаш, Кайса, ура!

Толкова се радвам на съгласието ти, че пръстите ми танцуват по клавишите.

Написала си ми дълго и невероятно мило писмо. Вече знам цял куп неща за теб, за сестрите и родителите ти. Искаш ли сега да научиш нещо за моето семейство? То е доста голямо и всеки е твърде различен от другия, затова няма как да ги опиша наведнъж. Ще се получи дълго писмо, затова имаш пълно право да се откажеш, щом ти омръзне да четеш!

Но да вървим поред. Главата на нашето семейство е татко. Той е директор на мъжката гимназия в нашия град. Обичам го. Той е най-прекрасният баща на света, в това няма съмнение! Косата му е вече посивяла и изглежда сребърна, но лицето му е младо. Той знае всичко. Винаги е спокоен и има чувство за хумор. Обикновено седи в стаята си и чете. От време на време се посвещава и на децата си. Не понася агнешко печено — о, да, знам, че това не е благородно качество, но е истина. Има още куп неща, които не може да понася, например лъжите, клюките и събиранията на кафе. Освен това е невероятно разсеян. Не познавам друг толкова разсеян човек. Само мама може да се мери с него.

При такива родители е истинско чудо, че ние, децата, не сме станали професори още с раждането си, особено по разсеяност. Колкото и да е чудно обаче, всички деца на мама и татко са съвсем нормални.

Мама също прекарва дните в стаята си и трака на машината (впрочем нейната е нова) така, сякаш ѝ пари под ноктите. Мама превежда книги. От време на време се сеца, че е родила пет деца — тогава излиза от стаята си с преливащо от обич майчино сърце и започва да ни възпитава. Ей така, каквото ѝ хрумне. Но никога не е строга. Смятам, че тя просто не може да бъде строга, защото се смее на всичко и винаги намира поводи за шеги. Нерядко се случва да нахлуем

в стаята ѝ и да прекъснем работата ѝ, но тя не се ядосва. Сигурно няма да забележи дори ако пред бюрото ѝ профучи влак. Наскоро бяха дошли двама водопроводчици да оправят нещо в банята и вдигаха ужасен шум. Алида бръмчеше с прахосмукачката, малката ми сестра ревеше като набучена на кол, а брат ми Сванте свиреше на хармоника.

Тогава голямата ми сестра Майкен почука на вратата на мама и попита как може да работи при този адски шум.

— О, разбира се, че мога да работя — усмихна се спокойно мама. — Латерната на улицата никога не ми пречи.

Сега сигурно си мислиш, че в къща с такава майка цари невероятна бъркотия? Веднага ще ти кажа, че се лъжеш. Защото у нас има строга ръка и бдително око. Тези неоценими части от тялото принадлежат на голямата ми сестра Майкен. Тя е само на деветнайсет години, но върти цялата къща и управлява цялото, малко или повече опърничаво семейство, включително мама, с майчинска доброта. Тя е толкова уравновесена, толкова работлива и самостоятелна, че по всички практически въпроси се подчиняваме на нарежданията ѝ, без да мърморим.

Най-голямата дъщеря на нашата скъпа, малко отнесена мама, която при всеки удобен случай избухва в смях и от сутрин до вечер трака на машината, очевидно не е имала друг изход, освен да стане това, което е. Когато била още малка, мама се опитвала да води домакинството и, доколкото знам, не губела доброто си настроение, но резултатите били отчайващи. Често ѝ се налагало да се смее на загорели шницели и недопечени сладкиши. Разказвали са ми също, че Майкен започнала да помага на мама още на десет години, напомняла ѝ за това и онова. А след като завършила училище, някак съвсем естествено взела юздите в свои ръце и мама спокойно и доволно се посветила на преводите си.

О, Кайса, моля те, не си мисли, че Майкен е някоя тъпа, ограничена еснафка! Не, тя изглежда възхитително. Наистина е красива като картинка. Затова живеем в постоянен страх, че някой от младите мъже, които вървят подире ѝ, ще грабне нашия бисер и ще изчезне. В момента около Майкен се навърта млад стажант от окръжния съд.

— Майкен пак има нов обожател — съобщава Сванте и угрижено клати глава. — Кога ще пошепнеш с любов своето „да“ и ще ударим сватбените камбани? — пита той на закуска.

Майкен запазва величествено спокойствие.

— Само през трупа ми! — обаждам се възмутено. — Няма да му позволя да я завлече пред олтара. Ако толкова иска да се омъжи, да си намери поне адмирал или граф. Не онзи дребен и мършав стажант.

Най-сетне Майкен прави гримаса и отвърща с мека ирония:

— Ама че грижи имате! Чуйте какво ще ви кажа: аз никога няма да се омъжа. Ще остана при вас до края на живота си. Ще ви кърпя чорапите, ще ви бърша нослетата и ще ви напомням да си пишете домашните. Нищо по-хубаво не мога да си представя!

Ние, естествено, сме съкрушени и я уверяваме, че горещо ѝ желаем добър съпруг — нищо че за нас това означава рухване на

семейството и изгоряло печено до края на вечността.

— Е, щом искате да ви осигуря душевен покой, ще ви призная, че стажантът ни най-малко не ме интересува — завършва Майкен.

И понеже тя никога не лъже, ние със Сванте се успокояваме. За този път.

Неприятно ли ти е да четеш за семейството ми? Ще рискувам и ще продължа. Номер две в ятото от братя и сестри е долуподписаната. Но какво интересно бих могла да кажа за себе си? Например: обичам книгите и се ужасявам от математиката, луда съм по танците, вечер изобщо не ми се ляга, обичам семейството си повече от всичко на света (макар че понякога ужасно ме нервира), смятам, че трайното къдрене е грозно и никога няма да позволя да ми накъдрят косата, с огромна радост излизам сред природата и съм щастлива, когато мога да бродя на воля — а не да скубя плевелите в нашата градина. И още обичам пролетта, топлото лято, ясните есенни дни и зимата с много сняг за ски. А най-голямо удоволствие ми доставя писането. Да, честно, например да ти пиша писма или да записвам онова, което съм измислила. Още една причина Сванте да ме дразни всеки ден.

— И да знаете — каза наскоро той, — че вече изобщо не мога да спя. Непрекъснато мисля какво ще правим с многото пари, когато Брит-Мари получи Нобеловата награда за литература. Много се надявам да ми подари поне стик за хокей.

— С удоволствие ще го натъпча в голямата ти уста — изфучах вбесено аз.

Сигурно вече имаш представа що за човек е Сванте. Ще ти кажа само толкова: той е на 14 години и със сигурност е най-мързеливият в цялата гимназия. Упорит и издръжлив само когато става въпрос за футбол и свирене на хармоника, неуморим в четенето на индиански книжки и в заяжданията със сестрите си. Да не говорим, че почти всеки ден забравя да си мие зъбите.

Най-хубавото у него е, че е весел и има чувство за хумор. В действителност той ми е най-близкият от всички вкъщи — може би защото сме почти връстници. Някога редовно го биех, но това беше доста отдавна. Сега е по-силен от мен, но аз не се отказвам. Срещу

другите обаче винаги сме заедно. Имаше време, когато всички индианци в града трепереха от нас.

Вероятно си разбрала, че всъщност аз много обичам Сванте, но не му позволявам да го забележи, защото съвсем ще откачи.

Сигурно Сванте и аз сме били ужасно изнервящи деца, затова родителите ни не са се решили да имат още. Едва след седем години се появил Йеркер. Вече знаеш на колко години е. Преди няколко дни тръгна на училище.

Доскоро Сванте и Йеркер делеяха една стая, но после Сванте обяви стачка. Защото намери в леглото си мъртъв плъх. Йеркер е неуморим събирач на какво ли не и стаята е буквално натъпкана с всевъзможни боклуци: списания, каталози, кукички за риболов... и мъртви плъхове.

Историята завърши с това, че Йеркер получи килера. Първо, разбира се, трябваше да го разчистим, което обаче не си струваше, защото в момента там са нахвърляни много повече неща отпреди. Йеркер, естествено, е блажен — докато някой не се сети, че стаята трябва да се почисти. На вратата му виси табела със следния надпис:

Остани отвън или ще стрелям!

Отмъстителят

Представи си, Кайса, Йеркер е такава умна глава, че сам се научи да чете и пише, преди да тръгне на училище! Чудиш се, нали? В момента нашият малък гений няма зъби и на първия си учебен ден изглеждаше не особено красив, но безумно горд. Горкичкият още не подозира, че отсега нататък няма да има и един свободен час — и така чак до пенсия.

Вече можеш да си отдъхнеш, мила Кайса. Защото остана да ти представя само едно мъниче, което се роди преди три и половина години и му дадох името Моника. Като бебе пицеше от сутрин до вечер и накрая Сванте предложи да окачим на къщата огромна табела за щъркела:

СЕМЕЙСТВОТО НЕ ИСКА ПОВЕЧЕ ДЕЦА!

Междувременно Моника престана да реве, вместо това започна да се глези и върти цялото семейство на сладките си малки пръстчета. Поне аз мисля така. Мисля обаче още, че щом стане въпрос за семейството ми, губя всяка критичност.

Да кажа и няколко думи за къщата ни. Не е нито нова, нито красива и елегантна, но е невероятно удобна. Зад къщата се простира голяма стара градина, за съжаление препълнена с плевели.

Да, Кайса, крайно време е да приключа. О, не, още не мога, защото забравих Алида! Нашата Алида. Какво щеше да стане с нас, ако я нямаше Алида? Тя е със семейството още от раждането на Майкен.

Преди Майкен да поеме управлението, ние не умряхме от глад само благодарение на Алида. Вярно е, тя най-редовно и с много сълзи се кълне, че ще ни напусне, защото вече не издържа в това щуро семейство, но ние отдавна сме ѝ свикнали и знаем, че след половин час пристъпът ще свърши, Алида ще се оттегли в кухнята и отново ще запее доволно.

Знаеш ли кого съжалявам сега? Съжалявам себе си, че ще платя висока такса, и бедния пощальон, който ще носи това дебело писмо в чантата си. И теб, разбира се, защото ще трябва да го прочетеш.

Надявам се да оцелееш.

Брит-Мари

20 СЕПТЕМВРИ

Здравей, Кайса,

Ето ме пак. Сигурно не можеш да си представиш колко е късно — или по-точно колко е рано. Шест и половина! Ясно, синьо утро. Цялата къща спи, само аз седя под липата в градината, около мен цъфти флокс, а храстите са отрупани с късни рози. Невероятни цветове, казвам ти!

Изобщо септември е чуден месец. Някак си по-пламтящ от нежната пролет и неописуемо красив. Само да вдигна поглед от машината и направо настръхвам от възхищение. Представи си с какво богатство ни дарява септември. Какво великолепие цари по пазарите. Изобилие от ябълки, круши, сливи и грозде, домати, гъби, пъпеша, грах, фасул и зеле. Толкова много цветове, форми и аромати! Не съм ли права за септември?

Всяка година през септември отиваме на излет, за да берем червени боровинки. Излетът се състоя миналата неделя. Както винаги, наехме хубава карета с два коня — когато конете изтрополят по паважа на главната улица, целият град знае, че червените боровинки са узрели.

— Според мен няма нищо по-хубаво от това да седиш на капрата — твърди Сванте. — Да усещаш миризмата на конете и да знаеш, че ще прекараш цял ден в гората!

Всички се съгласихме с него.

Винаги ходим в една и съща ферма, на около десет километра от града. Собственикът е бивш ученик на татко и ни разрешава да бродим из гората му. Там берем и други горски плодове, събираме гъби и се забавляваме.

Денят беше великолепен. Събирахме усърдно и напълнихме всички кошници. Но какво значи „ние“? Моника отиде да търси къщичката на джуджетата, Йеркер се захвана да си дялка лъкове, Сванте свиреше на хармониката си или се излягаше да поспи в тревата. Татко обикаляше гората, потънал в мисли, оглеждаше растенията, наблюдаваше кълвачите. Скромността ми забранява да

напиша името, но ти сигурно вече си отгатнала кой най-прилежно събираше боровинки. Да не забравя и пикника. Никъде не ми е вкусно така, както в гората, когато сме насядали около карираната покривка на меката земя под величествените смърчове, а от всички страни ни заобикалят боровинкови храсти.

Чувам Алида да трака със съдовете за закуска в кухнята. Ще отида да пия чай и да хапна препечена филийка, а после ще вървя на училище.

Стискай ми палци! Днес имаме контролно по биология.

„Къщата е утихнала, навън е тъмно“ — да, отдавна е време за сън, особено за бедната ученичка, която утре пак трябва да става в безбожно ранен час. Но преди да се пъкна в топлото легло, искам да ти разкажа какво се случи днес.

В училище беше доста скучно, но поне с контролното по биология се справих по-добре, отколкото очаквах. Само дето изобщо не се сетих, че насекомите дишат с трахея. Последваха два часа математика — през цялото време си мечтаех да съм дъщеря на някой мил ловец от каменната епоха, за когото е достатъчно децата му да дращят черти по стените на пещерата. Друго какво? А, да, Мариан Уден отново се държа невъзможно. Мариан задава тона в нашия клас. Каквото каже тя, това става. Мисля, че във всеки клас има по една такава, права ли съм? Появи се при нас само преди година — дотогава учила вкъщи с гувернантка. Татко ѝ е директор на голяма фабрика. Когато влезе в класната стая, всички зяпнахме. Красива като картинка, модерно облечена, самоуверена. Такава е тя, затова всички — или почти всички — в класа я слушат.

Според мен обаче това е глупаво. Не понасям такива култове и не участвам в тях. Кайса, сега сигурно ще си помислиш, че завиждам, но това не е истина. Много сериозно си зададох този въпрос и установих, че не изпитвам завист. Нито за миг не искам да съм богата, красива и шик като нея. А с това би трябвало да започва завистта, нали? Онова, което ме ядосва и възмуцава у Мариан, е, че не е солидарна и разваля мира в нашия клас.

Днес се държа наистина подло! Госпожица Хедберг по френски ни наказа да останем след часовете и да преведем една допълнителна страница, защото сме работили небрежно. Всички. Мариан, естествено, реши, че не иска да остава след часовете, затова през междучасието обяви, че няма да превеждаме наказателната страница, а ще стачкуваме. Аз обаче се възпротивих веднага. Заявих, че това е детинщина и че аз няма да участвам в стачката.

В класа имаме една бедна душица, едно страхливо зайче, каквото сигурно съществува във всеки клас. Нашата се казва Брита. Винаги стои настрана, никъде не я канят, оценките ѝ са лоши. Особено по френски, където едва успява да избегне двойката. Брита просто не може да си позволи да стачкува и не го направи. Госпожица Хедберг я накара да прочете превода си и тя изненада всички ни с много добро

постижение. Получи похвала и се почувства прещастлива. Следващата беше Мариан, която, естествено, бе последвала глупавата си идея, не бе превела нищо, затова стоеше безмълвна и се чувстваше неловко. Ето как идеята ѝ постигна успех под формата на забележка в дневника. После госпожицата заговори по друга тема и цялата глупава история приключи.

Не обаче и за Мариан. Сега идва постъпката ѝ, която определих като подла. Тя се разгневи не на себе си, а на бедната Брита, и моментално заяви, че момичетата трябва да я накажат за „несолидарността“ ѝ, като през следващите 14 дни не ѝ говорят.

— Няма ли да е по-добре да ѝ окачим камбанка на шията? — попитах. — Така в средновековието разпознавали прокажените. Май оттогава не сме постигнали никакъв напредък.

С тези думи оставих Мариан и си тръгнах.

— Къде отиваш? — извика подире ми тя.

— Ще настигна Брита и ще я изпратя до вкъщи — отговорих.

И, знаеш ли, Кайса, много се зарадвах, когато най-сетне се прибрах у дома. Хубаво е да живееш сред разумни хора. Да не говорим, че Алида беше приготвила чудни сарми.

Очите ми вече се затварят. Затова те целувам и слагам край.

Брит-Мари

28 СЕПТЕМВРИ

Мила Кайса!

Дали снощи си се сетила да погледнеш луната при вас? Каква беше тя — голяма и жълта, увиснала над кметството, отразена в езерото Мелар? Същата луна, която гледах и аз. Не е ли странно? Само че аз не гледах луната сама, не, някой стоеше до мен. Няма да кажа кой.

Ходих за малко при Анастина. Тя живее наблизко и двете се познаваме от цяла вечност, по-точно, откакто навършихме четири години. Много добре си спомням как се сбихме заради една кукла и навсякъде се разхвърчаха пера — нашите и на куклата.

Тръгнах си малко преди девет и едва не се блъснах в НЕГО. Случайност, естествено! Макар че понякога съм си рисувала — добре, ще призная, че съм си мечтала — той да помогне на случайността. Но това са само фантазии.

Разходихме се по крайбрежната алея. През нашия малък град тече хубава малка рекичка. Не мога да си представя какво щеше да стане, ако реката бе заобиколила градчето ни — без нея щяхме да сме съвсем загубени. Така например аз харесвам луната, главно когато се отразява във водата.

Къде щяхме да берем иглика през пролетта, ако не в горичката на завоя на реката? Къде щяхме да вдишваме аромата на белия люляк през летните вечери, ако не на пейка край реката? Всичко това за мен е пролет и лято. Главната улица е само за зимата. Веднага щом снегът се стопи, ще ни намериш на крайбрежната алея — нищо че се налага да газим кал, защото не е павирано.

И така, снощи двамата с Бертил се разходихме по крайбрежната алея. Ето ти на, името ми се изплъзна! И защо пък тъкмо ти да не узнаеш как се казва! Тогава ще ти кажа и че е на осемнайсет години, гимназист. Татко го определя като симпатичен млад мъж. А аз твърдя, че има най-хубавите зъби на света.

Вече не си спомням за какво говорихме. Май изобщо не говорихме много. Вечерта беше някак недействителна. Луната се отразяваше в тъмната река, върбите грациозно се свеждаха над водата. Беше толкова хубаво, че направо ме заболя сърцето. После пък изведнъж ми стана тежко. Не знам защо, но често ми се случва така. Може би защото съм още много млада, или пък не съм вече млада, но не съм и възрастна. И ти ли смяташ тази междинна възраст за много трудна, Кайса? В действителност ние знаем съвсем малко за живота, за истинския ЖИВОТ с големи букви. Човек има предчувствие, че ще преживее уникално красиви и уникално ужасни неща. А аз се страхувам. Страх ме е, че няма да направя нищо от живота си, че ще го пропиляя.

Мама винаги казва, че животът е като тесто. Всеки получава своята топка и може да я меси и оформя, както иска. Значи от самите нас зависи дали накрая ще се получи хубав и добре изпечен сладкиш. Както виждаш, мама обича притчите. Друг път обаче казва открито и твърдо:

— Каквото и да правиш, Брит-Мари, никога не бъди лекомислена! Когато е млад, човек често си мисли, че не е нужно много да се задълбава. Главното е да се забавлява. Но това е грешка.

Край с ЖИВОТА и печенето на сладкиши. Само още едно: ако познавам човек, който меси своята топка много внимателно и е на път да опече страхотен сладкиш, това е Бертил. Да, Кайса, смей ми се, но аз знам каквото знам!

В десет се прибрах с мокри крака. Сигурно те бяха виновни за меланхолията ми. Освен това е казано, че Сванте и аз трябва да сме вкъщи най-късно в десет. Железен закон.

Следващата събота в гимназията ще има танцова вечер. Голямото събитие на есента. Поне от наша гледна точка, искам да кажа, на момичетата от лицей. Ще свири ученическият оркестър и понеже Сванте заема там един вид почетно място, цялата орда се упражнява в нашата къща. Нямам нито миг спокойствие. Впрочем момчетата са се

нарекли The Playing Fools (Свирещите глупаци). Хубаво самопризнание, нали?

Знаеш ли, Кайса, специално за вечерта получих нова рокля! Морскосиня, с плисирана пола, с бяла яка и маншети. За моите понятия е чудно красива! Глупаво е да намираш дрехите толкова важни, но аз въпреки това се будя нощем и ме побиват щастливи тръпки, когато си мисля за новата рокля.

Впрочем Майкен урежда всички въпроси около моето облекло. Това ме устройва, защото тя отлично знае какво ми стои и какво харесвам. Мама не би се справила с тази задача, тя сигурно даже няма да забележи, ако се появя в кабинета ѝ с поничка от лико и затанцувам хула-хула. А ако някога се заплесна по някой екстравагантен плат или модел, Майкен отсича кратко и ясно:

— Тези финтифлюшки не са за теб!

И винаги се оказва права.

Достатъчно за днес!

Твоята Брит-Мари

7 ОКТОМВРИ

Мила Кайса!

И ти ли като мен обичаш да танцуваш? Само като си спомня за бала в събота, и започват да ме сърбят краката. Бях готова да танцувам цяла нощ, обаче господин директорът — скъпият ми татко — се разпореди забавата да свърши в единайсет и макар че го обвиних в душевна жестокост, не промени решението си.

Така, а сега ще ти разкажа всичко поред. От мига, в който облякох новата рокля, до мига, в който я съблякох.

О, Кайса, ти просто нямаш представа колко изнервящи могат да бъдат братята! А Сванте със сигурност е най-изнервящият от всички. Понеже е, така да се каже, член на организационния комитет, още в седем си грабна хармониката и тръгна да излиза. Преди това обаче намери време да ме обиди. Знаеш, че когато отива на бал, всяко момиче иска да изглежда особено добре, нали? А какво ми каза скъпият ми брат?

— Помощ! Не вярвам на очите си! Милата ми сестричка си е навила косата на масурчета! Явно иска да се представи като убийствена жена вамп!

А после ме помириса и веднага усети, че съм си сложила на носа малко от пудрата на Майкен. И подигравките продължиха:

— Леле, каква порочна миризма на грим и пудра!

— Изчезвай най-сетне — изкрещях, — иначе ще кажа на Анастина, че си откраднал снимката ѝ от албума ми и я държиш под възглавницата си!

Това подеждва. Сванте ме остави на мира. Но явно не е трябвало да се радвам толкова рано. Той провря глава през вратата и извика:

— И не забравяй да си боядисаш устните в яркочервено, та да заприличаш на шамандура! Иначе Бертил няма да те открие в тълпата!

Най-сетне Сванте изчезна. Появи се Майкен. Огледа ме най-внимателно, пооправи косата ми, провери дали ръбовете на чорапите стоят право и каза:

— Нямам какво да възразя. Добре изглеждаш.

От устата на Майкен тези думи звучат като комплимент и наистина ми подействаха добре. От време на време имам нужда от такова окуражаване, за да си укрепя самочувствието. Въпреки че обикновено се държа свободно и дори малко нахално, вътрешно съм ужасно несигурна и се съмнявам в себе си. Мама винаги казва, че най-добрата рецепта е да не мислиш толкова много за себе си. По-добре да мислиш за другите. Когато е загрижен за другите, интересува се искрено от тях и най-вече когато ги слуша, човек забравя себе си и всички го намират мил и симпатичен.

Сигурно мислиш, че е крайно време да се върна на темата. И така: училищният бал! Нали ме виждаш каква съм, Кайса! Ако не се стегна, писмото ще свърши с възгледите ми за овцевъдството в Австралия или за изкуството да караш летни кьнки.

Отидох на бала с татко. Като директор той е длъжен да е там и даже твърди, че много обичал да гледа как се забавлява младежта. Върнах се само два пъти — веднъж, защото бе забравил очилата си, и втори път, за да взема вратовръзката му.

Минахме да вземем Анастина и когато влязохме в гимнастическия салон, побързах да се хвана за нея. Бертил беше вече там и както винаги, когато го видя, изпитах чувството, че нещо ме стяга за гърлото. Дали това е любов?

Двамата с Бертил танцуваме много добре и когато се понесохме в ритъма на първия валс, се отдадох изцяло на радостта от танца, без да внимавам за краката си и да мисля за какво ли не — както се случва, докато танцувам с други.

Да, Кайса, трябваше да танцувам и с други! Мили боже, защо не мога да забравя тази катастрофа! Всъщност изобщо не исках да ти разкажа какво се случи, исках само да го забравя като лош сън. Но не мога, затова и ти ще узнаеш.

Ще започна с Оке. Мисля, че никога не съм го споменавала. Това е непростимо, защото Оке е най-милото, най-учтивото, най-плахото — и най-дебелото момче в гимназията. Както е сигурно, че службата в църквата завършва с „Амин“, така е сигурно, че в края на учебната година той ще отнесе вкъщи най-лошото свидетелство. С мен Оке се държи особено мило. Носи ми чантата, мъкне покупки ми до нас, изпраща ми благопожелания по всевъзможни поводи и всеки път ме кани на танц — за съжаление само мен. Когато легна да умирам, сигурно ще ми е много приятно до мен да седи човек като Оке, но да танцувам с него приживе — не! Той изобщо не знае какво да прави с ръцете и краката си, само подскача и потропва и се побутва... направо да ти се доплаче!

Сигурно вече си разбрала какво стана. Позна! Оке ме покани на танц и нямаше как да откажа, въпреки че знаех какво ме очаква. Паднахме, и двамата паднахме! Ето, вече знаеш. Не мога да кажа как се стигна дотам. Знам само, че изведнъж се озовах седнала на дупето си, питайки се дали земетресението е взело човешки жертви. Но всички смеещи се, подигравателни лица около мен ми казаха какво е станало: за мен катастрофа, за другите страхотно забавление!

По някакъв начин успях да стана с една-единствена мисъл в главата си: вълн оттук! Само да се махна от всички тия зяпльовци и присмехулници. В същото време изпитах пламенно желание да изритам Оке в глезена. Как може да е толкова тромав! Ала като видях

колко е нещастен и как се е зачервил като рак, изпитах огромно съжаление към него. Непременно трябваше да го окуража.

— Хайде, няма ли някой да повтори номера? — извиках към зяпачите и се засмях. Никой не отговори. Оке стана и двамата изкарахме танца до края.

Въпреки това честно си признавам, че това беше катастрофа за мен. Даже когато стана на осемдесет и правнуците поискат да им разкажа нещо за младостта си, ще си спомня: „О, да, това стана в годината, когато се строполих на пода на ученическия бал“. Виждаш ли, в катастрофите има и нещо добро — те са чудесни опори за паметта.

Беше ми оказана чест да танцувам с едно момче, което се казва Стиг Хенингсон и е ново в града. Стиг идва от Стокхолм. Кой знае, може би сте се срещали. Ако да, със сигурност ти е направил впечатление — уверена съм, че дори в Стокхолм няма момче, което да си вири носа като него. Освен това се говори, че го изгонили от училище. Татко сигурно знае, но няма да успея да му изтръгна и думичка.

Всъщност какво значение има? Във всеки случай аз танцувах с този фукльо и не мога да се удържа да не ти предам нашия изключително интелигентен разговор:

— Я виж ти! Не очаквах, че в този градец живеят такива хубавички момичета. Прекрасен повод да ти предложи да сложим край на това глупаво подскачане и да излезем на разходка.

— Можеш да предлагаш каквото си искаш. Но понеже ми оказваш твърде голяма чест, може да си въобразя разни неща, затова предпочитам да отговоря „Не, благодаря“.

— Я виж ти, младата дама умеела да хапе! Нима не разбираш, че тези сини очи са неустойими за мен?

— О, така ли? Аз пък не мога да устоя на свинско шкембе с цвекло.

— Как е възможно тази сладка уста да изрича такива банални думи?

— Дрън, дрън!

Господинът най-сетне се засегна и танцът завърши в благотворно мълчание.

След танца с мен той се завъртя около Мариан Уден и по едно време чух как ѝ каза:

— Тези кафяви очи са неустоими за мен.

Оттук нататък танцувах само с Бертил. Въпреки всичко вечерта беше прекрасна.

Пътят към дома с Бертил... така го чаках, а негодникът Сванте развали всичко! През цялото време вървеше плътно зад нас, за да чува всяка дума, кашляше многозначително и от време на време разтягаше хармониката. Всичко красиво и важно, които исках да кажа на Бертил, остана произнесено. Затова пък, щом се прибрахме, Сванте чу от устата ми доста неприятни думички.

Когато най-сетне се качих в стаята си и съблякох новата рокля, се почувствах щастлива и дори я помилвах, защото ми бе помогнала да се радвам на вечерта. Защото за мен танците са истинско блаженство и това със сигурност няма да се промени дори когато остарее и съвсем грохна. Сигурно и тогава ще гледам как многобройните ми потомци се забавляват и ще грача като стара врана:

— Велики боже, на това ли му викате танцуване! Знаете ли колко хубаво се играеше добрият стар суинг, дето беше толкова модерен по мое време!

И тогава, Кайса, най-сетне се пъгнах в леглото и въпреки толкова много вълнуващи преживявания заспах на минутата.

Брит-Мари

19 ОКТОМВРИ

Скъпа приятелко,

И ти ли си настинала като мен? Кашлям, мъчи ме хрема, даже съм с висока температура. Затова пък съм се сгушила в креватчето и изобщо не мисля за спрежението на неправилните глаголи и други подобни глупости. Знаеш ли, когато съм настинала, се чувствам здрава и бодра като никога. Звучи нелепо, нали? Но е истина!

Особено когато цялото семейство се надпреварва в трогателните си грижи за болната! С изключение на Сванте, който прикрива съчувствието си, обвинявайки ме в низки мотиви.

— О, болна ли си? Да не би случайно да имате контролно по математика?

Носът ми е толкова запушен, че едвам успявам да му отвърна, както заслужава:

— Ти си само един подъл негодник!

Щом някой от нас прояви и най-малък признак на разболяване, мама изпада в паника. Хвърчи из къщата като подплашено пиле, а ако живачният стълб наближи цифрата 38, прави такава трагична физиономия, че всички — включително болният — започват да си мислят за предстоящия край. Освен това мама настоява да не ставаме от леглото и непрекъснато да ядем или да пием горещи напитки.

Тази сутрин я осени грандиозната идея да опече сладкиш. В единайсет часа семейството трябваше да се събере на кафе около моето легло, за да ме развлеча. Какво по-естествено от това да увенчае празничния час с торта? Е, ние сме добре възпитани деца и смело си изядохме парчетата, а Майкен даже нарече лепкавото, сивкаво нещо „много вкусно“. Мама я обвини, че преувеличава, и обясни, че бакпулверът не бил добър.

Йеркер и Моника са получили строга забрана да влизат в стаята ми. Моника обаче изобщо не се притеснява от забрани: по няколко пъти на ден отваря широко вратата, застава на прага и изразява съчувствието си.

— Бедна Брит-Мари страшно болна. — Все това повтаря.

А Йеркер ми е донесъл всичките си списания и ме убеждава да чета комиксите, за които дава всичките си пари.

Аз обаче предпочитам любимите си книги, наредени в етажерката до леглото. Между другото там ще откриеш „Алиса в страната на чудесата“, „Хъкълбери Фин“, „Островът на съкровищата“ и... не, невъзможно ми е да изброя всички любими книги, затова ще спомена само най-новото си съкровище: „Мария Стюарт“ от Стефан Цвайг. Получих я за рождения си ден. Знаеш ли, историята ми е любимият предмет. Всички учебници са поставени на подobaващо разстояние от леглото — в етажерката под прозореца.

Май още не съм ти разказвала как изглежда стаята ми. И това е хубаво, защото отскоро моята стая е станала толкова красива, че непрестанно каня приятели и познати да ѝ се възхищават.

Преобразяването се осъществи с енергичната помощ на Майкен. Двете заедно боядисахме старите тапети в много светлосиньо. При което най-трудното беше да гоним Сванте, който много държеше да оживи новите стени с червени точки.

На прозорците са окачени тънки перденца от бял воал, украсени с волани. Да, моята сестра е истински ангел — тя сама ми уши новите перденца и хвърли мрачните бежови завеси. На пода лежи яркосиният килим — най-хубавият ми подарък за Коледа. В ъгъла е любимата ми мебел — старо, удобно високо кресло, което през пролетта открих на тавана. Майкен го тапицира с яркочервена дамаска и сигурно можеш да си представиш колко свежо изглежда сега.

Разбира се, старата кахлена печка остана на мястото си — какво щях да правя без нея през зимата! Пред прозореца е старото ми писалище, но над леглото е окачена нова лампа за четене, та поне да не си развалям очите, докато се убивам от четене, както казва Майкен.

Не знам как е при теб, Кайса, но в моя живот най-важното са книгите. Без книги не бих могла да живея и мама и татко мислят също като мен. Ако някога се омъжа, съпругът ми трябва да отговаря на две условия: да обича книгите и децата. Другото не е толкова важно. Искам да кажа, как изглежда и така нататък. Макар че няма да му навреди, ако има хубави зъби.

Майкен ми носи горещ чай с лимон. А пишещата машина е толкова тежка, че целите ми крака са изтръпнали.

Загова довиждане и доскоро

Брит-Мари

ПО-КЪСНО

Кайса,

Само да знаеш колко ми е добре. Алида запали печката. Мама и татко дойдоха в стаята ми да прием чай. Изобщо се чувствам добре — с изключение на течащия ми нос. Но ако не беше той, сега щях да седя над уроците.

Така че и в лошото има добро.

Татко видя купчината списания, донесени от Йеркер, и каза иронично:

— Чети внимателно списанията, за да знаеш какво става в истинския живот.

Думите му ме накараха да се замисля. Колко е прав. Така наречените истински истории в списанията нямат нищо общо с нормалния живот. Те разказват за медицинската сестра с най-красивите крака, която си хванала главния лекар, и за секретарката със сладко нацупена устичка и буйни руси къдрици, спечелила любовта на шефа си — и милионите му. Като че ли най-важното в живота е да си хванеш мъж. Съществата от женски пол нямат нужда от други знания и умения, достатъчно е главите им да са пълни с бръмбари.

Ще ти кажа нещо, Кайса. И аз като момичетата от лъжливите истории в списанията искам да се омъжа, да имам съпруг, хубав дом и много деца. Но първо трябва самата аз да постигна нещо!!! Ще уча много, ще имам професия, ще бъда самостоятелна. В никакъв случай няма да разчитам на доста приличните си крака, защото един ден непременно ще се появи някоя с още по-красиви и ще ми отмъкне любимия. Рискът е твърде голям.

Вече знам каква искам да стана. Журналистка!!! Затова ще работя, ще работя и пак ще работя. За щастие няма да започна още днес. Защото съм смъртно уморено и мога само да прошепна „лека нощ, мила Кайса“.

Твоята Брит-Мари

10 НОЕМВРИ

Мила Кайса,

Отдавна вече ходя на училище. И познай кого срещнах днес на път към къщи! Негово височество Стик Хенингсон лично!

— О, виж ти кого срещам! Ледената принцеса Брит-Мари!

— Мога ли да се осведомя кой цвят на очите днес е най-прекрасният за високия господин?

— Пак ли се заяждаш! Ще позволиш ли да попитам дали едно хубаво парче торта ще смекчи сърцето на сладкото момиче?

Бяхме спрели точно пред сладкарницата на Йохансон. О, Кайса, само ако знаеш какви великолепни неща има там! Май още не съм ти писала, че съм луда по всичко сладко. Накратко, влязохме в сладкарницата и за нула време ометох три пастички със сметана. Естествено, веднага съжалих за глупостта си и на всичкото отгоре ме заболя стомах. Това състояние премина в дълбоко отчаяние, защото внезапно в сладкарницата влезе... Бертил! Купи си ментови бонбони и ни забеляза, ако не при първия, то със сигурност при втория поглед. Ние с него, естествено, не сме сключили договор да не ходим на сладкарница с друго момче или момиче, но все пак! Стана ми ужасно неприятно, а ако се съди по мрачното изражение на Бертил, и той се почувства зле. Излезе от сладкарницата, без да ни поздрави.

Внезапно ми стана ясно, че този Стик Хенингсон ми е крайно несимпатичен. Защо му позволих да ме покани и се възползвах безсрамно от ситуацията? Толкова ли важни са сладките неща? Той явно не се притесни от моя глад, защото извади дебело портмоне и преспокойно плати една според мен нечувана сума, това разглежено синче на богат баща.

Изпълнена с разкаяние, срам и торта, се сбогувах унило и се завлякох до къщи. Ала тихата надежда, че там ще намеря някой да ме ободри, се оказа измамна. Напълно неочаквано вкъщи цареше напрегната атмосфера. Татко бил на родителска среща, където му казали, че нещастният Сванте има три предупреждения по три различни предмета и на всичкото отгоре заплашват да му намалят поведението. Нашият винаги мил и търпелив татко беше ужасно кисел, мама изглеждаше много угрижена, а горкичкият Сванте беше направо съкрушен. Накрая всички седнахме на масата в мрачно мълчание. Алида влезе с надениците и веднага забеляза, че нещо не е наред. Това я уплаши и ѝ затвори устата. Само ни огледа недоверчиво един по един и побърза да се върне в кухнята. Спасението дойде с Моника, която изведнъж извика високо и енергично:

— Говорете! Искам да говорите! Всички заедно!

Не изпълнихме веднага нареждането ѝ, но поне на грешника Сванте му се развърза езикът и изрецитира тържествено думите на Мечо Пух:

— Обаче в последно време не сме имали земетресение.

Лицето му се разведри. Мама се закиска. По строгото лице на татко също се промъкна усмивка и настроението се размрази. Засмяхме се и се захвем с надениците на Алида. Заради тортата не можах да им окажа подobaващото внимание. След като малките си легнаха, татко ни покани на кино — включително Сванте, въпреки че, както каза той, подобна постъпка е в противоречие с разума и морала. Сванте тържествено се закле, че ще се поправи, но татко не изглеждаше особено впечатлен.

— Ти си от грешниците, които си мислят, че е достатъчно да поразлистят Библията половин час преди Страшния съд.

В отговор Сванте се ухили полузасрамено и полудяволито и тръгнахме да гледаме най-новата американска комедия.

Върнахме се преди малко. Филмът беше безумно смешен. Обичам филми, в които героите се замерват с торти, за моя вкус ги дават твърде рядко. Сигурно ще си кажеш, че това е детинско, и ще си права. Но аз веднага ще ти докажа, че можеш да се отнасяш с мен напълно сериозно и че съм вече доста „зряла“ за възрастта си. Преди няколко дни тръгнах да си търся работа. Ето как стана. Във вестника прочетох обява, че търсят машинописка за допълнителна работа вечер. Обявата бе подадена от ново бюро за машинопис.

Нали няма да ме попиташ как ми е хрумнало да си потърся работа? Отговорът е прост: защото искам да печеля пари.

Мразя да нямам пари. Но сигурно ти е ясно, че когато в къщата има пет деца, джобните не са много. Не мисли, че съм неблагодарна. Често си мисля за многото бедни деца по света, които дори не знаят какво означава джобни. Това обаче не променя факта, че искам да имам хиляди неща.

Мама винаги казва — и сигурно е права — че няма нищо лошо от това вечно искане. Че човек е най-доволен и щастлив, когато не иска онова, което не може да има. Аз много се старая да не мрънкам

и да се задоволявам с това, което имам, и по принцип се справям. Но като видях обявата във вестника, желанието да си купувам разни неща веднага ме сграбчи. То е като болест.

Нали съм изкарала курс по машинопис, казах си. Проявих се като строга учителка на себе си. Защо пък да не се възползвам от шанса да си върна положените усилия в пари. А като си помислих, че ще си купя светлосинята блуза, която толкова ми трябваше...

Без да спомена пред някого за плана си, следобед отидох в бюрото. Посрещна ме дама с изражение на генерал и брадавица на брадичката.

— Наистина ли владееете перфектно машинопис, госпожице?

— О, разбира се — отговорих самоуверено и се опитах да си придам убедено изражение.

— Моля, напишете това за проба — заповяда дамата с брадавицата и ми показа къде да седна. После влезе в съседната стая, а аз се хванах на работа.

Може би знаеш, че когато се пише на машина, пръстите почиват върху средната редица от букви и оттам правят малки отскоци нагоре и надолу. Машинописката гледа текста. Очите ѝ не бива да се лутат по клавиатурата, пръстите сами трябва да знаят коя буква къде се намира. Без да забележа, сложих пръстите си върху горната редица букви и започнах да пиша, сякаш от това зависи животът ми. Дано лелката в съседната стая ме чува. Дано повярва, че мога да пиша със скоростта на картечница.

След малко погледнах какво съм натракала. Върху финия бял лист хартия се бе изписал следният съкрушителен резултат от усилията ми:

Ы55уг48ож щ,ус8т 04 Зк кс94 ндуъ5 у9к с7Юо340нгш.

Никой не бива да каже, дори и на гроба ми, че не знам кога една битка е загубена. Разбрах, че с настъпил моментът за достойно оттегляне. Станах и излязох тихичко, без да губя време с излишни сбогувания. После обаче съжалих, че съм пропуснала да видя лицето на дамата с брадавицата, когато влезе да провери работата ми.

Вече ми е ясно, че, първо, изобщо нямам нужда от светлосинята блуза, и, второ, че няма никакъв смисъл да си търся допълнителна работа, след като учителките ни никога не ни оставят без занимания.

Освен това си намерих друга работа. Благодарение на Алида. Оказа се, че Алида отговаря на обяви за женитба. Една вечер, след като се потила дълго над отговора и не успяла да напише нищо по-разумно от следното изречение: „Доста съм дебела и се интересувам от всичко възможно“, решила да се обърне за помощ към мен.

Най-напред трябваше да положи свещена клетва, че няма да кажа на никого от семейството за вечерните ѝ занимания. След това изслушах желанията ѝ. Бедната Алида! Скоро ще навърши четиридесет и е толкова весела и мила. Много обича децата и наистина заслужава собствен дом и семейство, вместо да работи за нас от сутрин до вечер. Сега обаче ми изглежда твърдо решена да си намери мъж — каквото и да ѝ струва това.

Започнахме да отговаряме на обявите. В момента преговаряме с един „вярващ мъж със собствено спално бельо“ и с друг, който е „опитал от живота“. Аз харесвам повече този със спалното бельо, но имам чувството, че другият, дето е опитал от живота, е впечатлил Алида по-силно.

Той пише, че „след всичките тези дълги години, които отминаха празни“, го обзел „див копнеж за мила малка женица“, която „ще ми чурулика весело край топлото домашно огнище“. Алида гори от желание да зачурулика. Налице са обаче признаци, че мъжът, „опитал от живота“, е добил сериозен опит и няма да проявява снизхождение към „женицата“, която ще му чурулика. Затова правя каквото мога, за да наведе Алида на по-добри мисли и да я насоча към вярващия.

Желая ти всичко хубаво!

Твоята Брит-Мари

17 НОЕМВРИ

Мила Кайса,

Много бих искала да разбера как изглежда вечер като днешната в Стокхолм. Искрящи светлинни реклами, тълпи от хора в кината и ресторантите, ярко осветени витрини, пълни с примамливи неща — не е ли така?

Искаш ли да знаеш как е сега при нас? Мога да го изразя само с една дума: сиво. Надвечер се премених с дъждобран и гумени ботуши и излязох на разходка. Дъждът се лееше, уличните лампи изпращаха меланхолична светлина към ноемврийското небе. Първо надникнах при Анастина с надеждата да си побъбрим и да се ободрим, но тя отишла при леля си. Тази глупава идея на Анастина съвсем ме обърка и отново излязох навън под дъжда.

Мисля, че на света няма нищо по-мрачно и безутешно от нашата главна улица в дъждовна ноемврийска вечер. Не се вижда даже котка. Ако, разбира се, не причисля полицая Андерсон към котешкия род. Увит в дъждобрана си, той мина покрай мен и си помислих: горкият, изглежда като туберкулозен. Всички витрини бяха тъмни. Само в магазина за дрехи на Магнусон бяха оставили една лампа да свети. Няколко манекена се усмихваха самодоволно — сигурно си мислеха, че са неустойими в модните тоалети, с които ги е нагиздил господин Магнусон. Не съм много сигурна... Във всеки случай представата му за елегантност не съвпада с моята. Това помрачи още повече настроението ми и реших да вляза в сладкарницата на Йохансон с надеждата да срещна изпълнена с разбиране сродна душа, която да ми помогне да разреши световните загадки — без да бързаме, за да поседим в сладкарницата поне докато престане да вали.

Честно признавам, че влязох при Йохансон с надеждата да срещна Бертил. Отдавна не сме се виждали, а аз горя от желание да му кажа, че тортите изобщо не ме интересуват. За съжаление той не беше там. Затова пък на една маса седяха Стиг Хенингсон и Мариан Уден. Като ги видях, веднага се сетих за думите на един стар господин от

Дания, когото познавам и който веднъж каза за млада двойка наши познати: „Не са особено симпатични, но поне си подхождат“.

Това важи с пълна сила за Стик и Мариан, защото и двамата са еднакво важни, еднакво добре облечени и еднакво надменни. Кимнах им и си излязох. Ноемврийското време беше станало непоносимо и закрачих към къщи.

Там ме очакваше най-прекрасната гледка на света — семейството, събрано около печката в дневната. Истински домашен уют. Майкен беше направила чай и сандвичи, татко ни прочете нещо от Шекспир, а накрая изпяхме хубавия стар канон:

— Искаш ли, искаш ли, искаш ли да отидем заедно в гората? Но да, да, но да, да, разбира се, че искам да дойда в гората.

— Не и в такова време обаче — отсеке Йеркер, когато изпяхме канона. Да, в такова време е най-добре човек да си седи вкъщи.

Отведохме Моника в леглото. Тя, естествено, се възпротиви и поиска да попеем още малко, но когато я настанихме в бялото й креватче, склони да каже вечерната си молитва и изглеждаше като истинско ангелче. Помоли добрия Бог да пази мама и татко, Майкен и Брит-Мари, „Сванте и Алида, и даже Йеркер, нищо, че преди малко ми издърпа косата. Моля те, пази и мен“.

— Заспивай и сънувай нещо хубаво — каза й мама, преди да излезем.

— Знаеш ли, мамо, миналата нощ сънувах нещо много хубаво, но не го разбрах. Сигурно е било забранено за деца.

Ние се засмяхме, а Моника се обиди.

Уютната домашна вечер продължи. Мама зарази всички ни с веселостта си. Хубаво би било да я видиш как застава пред татко във величествена поза и започва да пее по някаква буйна мелодия:

— О, защо открадна ми сърцето?

О, защо за тебе бие клето?

О, защо ли любовта прекрасна —

о, защо — в очите ти угасна?

— Старото ми глупаче — смее се татко и я гледа с онзи особен поглед, който е запазен само за нея. Много нежен и изпълнен с много

снизходителност поглед.

После мама започна да разказва за младостта си. Искам да кажа, за ранната си младост, преди да срещне татко.

Между другото ни разказа как била в Англия и пътувала с влак към Оксфорд. Била на двайсет години и пътувала с шведската си приятелка. Срещу младите дами седял господин и четял „Таймс“.

— Този изглежда доста добре — казала мама, импулсивна както винаги и убедена, че никой в купето не говори шведски. — Само дето изглежда доста самодоволен. Типичният англичанин, за когото няма нищо по-хубаво от Англия.

— Не го зяпай така — уплашила се приятелката ѝ. — Ще разбере, че говорим за него.

— Нищо няма да забележи! Аз го наблюдавам съвсем дискретно, а той се е зачел във вестника. Нито чува, нито вижда.

След това уверение на мама двете обсъдили в подробности не само външността, но и предполагаемите душевни качества на господина.

Докато пребивавала в Англия, мама постоянно носела кожена яка, така наречената боа. Не можела да я понася, защото била стара, грозна, захабена и мама я наричала „дракона“. Избрала това име, защото боата се увивала около шията ѝ като дракон, охраняващ пленена принцеса, и защото била постоянно с нея. Своенравната ми баба настояла мама да вземе боата в Англия и винаги да излиза с нея, за да пази гърлото си от коварния английски климат.

Още от първия ден на английска земя мама предприела енергични опити да се отърве от дракона. „Изгубила“ боата на улицата, „забравила“ я в омнибуса — но се оказало, че е невъзможно да се освободи от нея. Винаги се появявала услужлива душа, която ѝ връщала собствеността, и мама нямала друг изход, освен да благодари и да си я вземе.

Когато влакът пристигнал в Оксфорд, майка заявила решително:

— Каквото и да твърди майка ми, повече няма да нося този дракон!

Метнала грозната боа на етажерката за багажа и преди да излезе от купето, заповядала сърдито:

— Стой си там и не мърдай! Сбогом завинаги!

Приятелката ѝ отишла да купи нещо и мама трябвало да я почака на улицата. И кой се приближил към нея? Англичанинът от купето! Освен вестника носел и боата на мама. Поклонил се учтиво и заговорил на чист шведски:

— Според мен, госпожице, е хубаво да си вземете дракона. По това време на годината вечерите са хладни. Трябва да пазите гърлото си.

Отгатваш ли кой е бил този господин? Татко, да, татко! Мама казва, че пролетта в Оксфорд е била най-прекрасната пролет в живота ѝ. Още преди да дойде лятото, двамата били сгодени.

Да, мама ни е разказвала тази история много пъти, но ние винаги я слушаме с интерес. Само не мога да разбера как е седяла във влака срещу татко и не е проумявала, че това е той.

— Аз обаче веднага разбрах, че съм намерил мама — казва самодоволно татко.

— Е, не е чудно, че си я познал — смее се Йеркер. — Всеки от нас би го направил. Жалко е, че не съм бил с теб във влака, мамо, защото щях да му дам да разбере на оня зъл дракон!

Как мислиш, Кайса, какво е станало с дракона? Да не би да си помислила, че си е умрял самотен и изоставен в някоя английска дупка? О, не, точно обратното: за него започнал нов бляскав период. Мама го носела в деня на годежа си, а след това триумфално го откарали в Швеция. Сега е в специална кутия на тавана, запазен от молци. Всяка година на пети май, деня на годежа, драконът се появява отново сред нас и загръща шията на мама, когато двамата с татко излизат да отпразнуват годишнината си.

Докато си седяхме удобно и си приказвахме, стрелките на часовника не спираха. Накрая мама седна на пианото и засвири. Мама свири чудесно. Мечтата ми е да се науча да свиря като нея, но знам, че няма да стане. Сванте прави всичко по силите си, за да ме подкрепя в това убеждение.

— Когато ти свириш, не знам кого повече да съжалявам — пианото или музикалното произведение.

Имам книга, която се казва „Основи на учението за хармонията“. Като ме види да я чета, Сванте я изтръгва от ръцете ми.

— Ти нямаш чувство за хармония. Освен това караш инструментите да страдат — уверява ме любимият ми брат. Страх ме е, че е прав.

Време е да си лягам. Най-напред ще прочета една глава от „Дейвид Копърфийлд“, макар че много ми се спи. Вече се прозявам, но да видим дали сънят ще ме обори. Много хора не позволяват на децата си да четат вечер в леглото, но според мен няма нищо по-хубаво от това.

Лека нощ, Кайса! Спи добре и сънувай нещо хубаво. Е, не „забранени за деца“ неща като Моника.

Това ти го пожелава загрижената за теб приятелка

Брит-Мари

28 НОЕМВРИ

Мила Кайса,

За щастие ноември свършва. Харесвам почти всички месеци, но мога да мина и без този.

В английските книги младите момичета излизат с удоволствие даже при много лошо време. Особено им е приятно дъждът да облива лицата им, защото от това получават забележително красив тен. Завиждам им, но не мога да правя като тях, защото дъждът в Англия явно е друг. Признавам честно, че опитах няколко пъти — оставих дъжда да плиска по лицето ми, но ако ти кажа, че е подействал, ще излъжа. Вместо да се сдобия с кожа като ябълков цвят, на каквато се надявах, просто измръзнах. Прибрах се вкъщи, трепереща от студ, и когато се погледнах с очакване в огледалото, установих, че изобщо не съм станала по-красива. Само дето бях доста посиняла. Оттогава не прилагам английския метод и бързам към къщи, сгушена под чадъра като малък сив воден плъх.

Даже в училище по това време на годината не е никак весело. Лампите светят по цял ден, а погледнеш ли през прозореца по време на час, не откриваш навън нищо интересно. Трудно ми е да се съсредоточа. Докато се занимаваме с притоците на Волга, погледът ми преброява картата на света и спира върху някое забравено от бога островче в Южните морета. Какво ще кажеш да прекараме ноември на Диана Бенк в Коралово море? Да се разхождаме под палмите само с тънки саронги и боси!

Оглеждам момичетата от класа и се опитвам да си представя как ще изглеждат, ако захвърлят строгата училищна униформа и облекат саронги. Мариан сигурно ще изглежда страхотно и местните младежи ще има да въздишат по нея. Но дребната, хубаво закръглена Брита Свенсон ще изглежда много по-добре в тиролска носия, а Лиза Енглунд ще подхожда по-скоро на тундрата — представям си я как препуска в шейна с кучета, увита във вълча кожа и обута във валенки.

Тя е мъжкарана, нали разбираш.

Както виждаш, за да забравя притоците на Волга, си измислям какви ли не небивалици. Но наказанието не закъснява: вдигат те и ти не си в състояние да кажеш името на посочения приток. Няма как да кажа на госпожица Лундстрьом, че изобщо не ми пука за притоците на Волга и че бих предпочела да говоря за нещо по-приятно, например за тропическия остров Диана Бенк. Честното ѝ лице на мопс ще изрази разочарование и огорчение. Да, нашата учителка по география наистина прилича на уморен мопс — учудващото е само, че никога не лае.

През междучасията обикаляме коридорите и само по изключение излизаме навън, за да побродим, треперещи, из училищния двор.

В последно време Мариан очебийно често търси моята компания през междучасията. Може би за разнообразие е решила да си говори с момиче, което не се съгласява винаги с нея. Вероятно си спомняш, че поиска от момичетата да не говорят с Брита Свенсон цели две седмици, но идеята ѝ се провали. Честно казано, гордея се с това. Впрочем, няма да се учудя, ако дълбоко в себе си Мариан е много мило същество. Преди няколко дни дойде при мен и без всякакъв повод ми подари „Поезия и истина“ в много красива подвързия. Направо паднах. Но ти знаеш, Кайса, книгите са най-добрата примамка да вляза в капана. Ако побеснея и започна да се бия, трябва само някой да ми покаже книга и моментално ставам кротка като бебе.

Скоро Мариан има рожден ден. Собственицата на пансиона, където живее, ѝ е разрешила да организира малко празненство и тя е поканила няколко момичета и момчета. Да, и Бертил ще е там.

Впрочем наскоро двамата пак излязохме на разходка. И въпросът със сметановите пасти най-сетне престана да бъде актуален.

— Но щом искаме да сме заедно, трябва да го искаме наистина — каза Бертил и аз се съгласих с радост.

Той е най-искреното и най-почтеното момче, което познавам. Когато съм с него, изпитвам огромно желание да съм също толкова искрена и честна като него.

Той е много по-сериозен от повечето момчета на неговата възраст. Вероятно причината е, че е преживял много тъжни неща в детството си. Родителите му се развели и той трябвало заедно с майка

си и малката си сестра да се премести в нашето малко градче. Тогава бил само десетгодишен. Баща му се оженил повторно веднага след развода.

— Ако някога имам деца, те ще израснат с двамата си родители. Ще направя всичко, за да не се отделям от тях — каза ми той и сините му очи гледаха толкова сериозно и решително, че аз се изчервих до корените на косата.

— Най-важното е верността — казва той и аз съм съгласна с него. Чудно ли е, че Бертил изглежда много по-зрял от връстниците си? Отрано е трябвало да разбере какво е да си глава на семейството. Тримата са си изградили прекрасен дом и не познавам друг да се грижи така за майка си и сестра си като него.

Татко винаги казва:

— Този Бертил Видгрен е много добро момче!

И тогава аз се чувствам невероятно горда, макар че не аз съм причината Бертил да е такъв. Нали знаеш, човек не бива да се кичи с честта на другия. Всеки си има само своята чест.

Прекрасното у Бертил е, че винаги има какво да каже и винаги казва нещо истинско. Никога не дрънка празни приказки. Не знам как е при вас в Стокхолм, но тук... тук момчетата и момичетата на моята възраст непрекъснато говорят глупости. Като се съберем някъде, започва едно бърборене, едно перчене, започват клюки и други подобни... Вярно, понякога е много весело, но аз предпочитам да говорим за нещо съществено, а не непрекъснато да се правим на луди и да дрънкаме щуротии.

— Изкуството да произнесахш високопарни думи е много популярно при нас — казва Бертил. — Но почти никой не владее изкуството да си държи езика зад зъбите.

Когато сме само двамата — Бертил и аз — се случва да мълчим дълго и това е прекрасно. Удоволствие е да обикаляш с Бертил, защото той забелязва какво се случва в природата. Знае имената на много растения и птици, за които аз нямам и понятие. Намира птичи гнезда там, където аз виждам само суха трева. Откри първите кокичета, а докато аз се питах какви са тези кръгли кафяви купчинки, той веднага разбра, че зайче е оставило визитката си.

Ох, сигурно ти омръзна да четеш за Бертил, затова ще престана със словоизлиянията и ще завърша писмото със сърдечен поздрав.

Твоята Брит-Мари

ПЪРВАТА ПРЕДКОЛЕДНА НЕДЕЛЯ

Мила Кайса!

Как е предколедният месец в Стокхолм? Дано да няма сняг, защото ще позеленея от завист. Но не мисли, че се оплаквам от тукашното време. Да, сняг няма, но пък дърветата са покрити със скреж, а малкото червено зимно слънце полага огромни усилия да освети забуленото в мъгла небе. За съжаление не му се удава изцяло, но самите опити са просто прекрасни.

Тази сутрин цялото семейство стана рано, за да запали първата предколедна свещ. Мама засвири, а ние запяхме:

— Отворете вратата, отворете широко портите.

И изведнъж всички усетихме, че приближава Коледа. Винаги съм си представяла Коледата като голям пламък, осветяващ декемврийския мрак. Първата неделя от декември този пламък се вижда отдалеч, после постепенно се приближава и на Бъдни вечер грейва с цялата си сила, за да стопли сърцата ни.

След закуска Сванте и аз взехме Йеркер и си направихме хубав излет. Прекосихме гората и стигнахме чак до село Скерсхулт. Даже да се напъна страшно много, не бих могла да ти опиша колко беше красиво. Бих могла да напиша нещо за искрящи диаманти — но ти трябва сама да видиш дърветата, защото човешката фантазия не стига, за да си представим великолепието им.

Йеркер подскачаше от дърво на дърво като малко куче и със сигурност е изминал двойно по-дълъг път от Сванте и мен.

В края на село Скерсхулт се намира полуразрушена колиба, в която някога се настанявали наемни работници. През лятото, когато цъфтят люлякът и старите, чворести ябълкови дървета, това е великолепно място. Но като си представя, че някога в колибата са живели хора, обработвали са земите наоколо, а сега всичко е пусто и се руши, ми става много тъжно. Сигурно работникът, донесъл вкъщи младите ябълкови дръвчета, ги е посадил с надеждата, че там ще

живеят и децата, и децата на децата му, че всеки ще посади поне по едно ябълково дърво, щом старите умрат. Тъжно, нали, Кайса?

На вратата вече няма катинар и ние решихме да влезем. Навсякъде висят паяжини, стъклата на прозорците са изпочупени. Ясно се вижда колко много човешки крака са изтъркали старите дъски на пода. Колибата се състои от една голяма стая и кухня. В средата на стаята стои голямо огнище. Кой знае колко деца са седели около него, за да си топят крачетата на огъня, докато майка им е варила каша в кухнята, а мракът се е издигал като черна стена зад прозорците.

Йеркер обиколи всички ъгълчета и се появи с пакет стари писма, които намерил в долапа. Оказаха се писма от Америка, изпратени от Дулут, Минесота. Писани са много отдавна, през 1885 г., затова сметнахме, че не е грях да ги прочетем. Писала ги е Хилма Карлсон до родителите си в Скерсхулт. В Щатите се живее добре, пише тя, но човек трябва да работи здраво, ако се мотаеш, не ти дават money. Ужасно ѝ било мъчно за родителите и за мамината кървавица. Добре де, мила Хилма, защо тогава си заминала за Америка? Трябваше да си останеш у дома и щеше да ядеш кървавица до насита. Майка ти и баща ти нямаше да умрат самотни и домът ви нямаше да се руши. Но кой знае, може би Хилма е била толкова бедна, че Америка е била единственият изход за нея...

Следобед Йеркер влезе във ваната, за да пуска лодки от брезова кора, и падна. Точно над ухото му се отвори доста голяма рана и Майкен го заведе в болницата, за да я зашият. Малкият, естествено, се почувства героят на деня, като се върна вкъщи с впечатляваща превръзка. Все пак беше достатъчно разумен да обещае, че през следващите седмици няма да излиза на двора в междучасията, а ще си седи в класната стая.

— И защо така? — попитах. — Училищният двор няма да навреди на ухото ти.

— Ти така си мислиш! — отвърна възмутено Йеркер. — Сигурно изобщо не можеш да си представиш каква лудница е на двора. Ако се покажа на момчетата в междучасието в този вид, ще ми откъснат ухото.

Виж го ти, малкият воин!

Хлапетата на неговата възраст явно не се церемонят много-много помежду си. Спомних си как преди няколко дни минах покрай

училището му и видях как скъпото ми братче се хвърли с индиански рев в кълбо от ритаци и удряци се момчета.

Наистина умно от негова страна поне за известно време да стои далеч от приятелите си в междучасията.

Иначе в Смостад няма нищо ново.

О, забравих! Нали Мариан готвеше празненство! Искаш ли да чуеш как прекарахме? Имаше чай, сандвичи и един хубав удар за Стик Хенингсон. Веднага го включих в положителния баланс на празника.

Стик прекара дълго време пред огледалото в коридора. Няколко пъти оправи вратовръзката си, решише косата си ту насам, ту натам и изглеждаше страшно доволен от своя образ. Едно от момчетата реши да го подиграе.

— О, Стик, май ти доставя удоволствие да се отразяваш в огледалото?

— Разбира се. Аз съм като онова цветенце на поляната, което се радвало на собствената си красота.

Тогава Бертил отбеляза сухо:

— Хубаво е да срещна човек, който може да се радва на такива дребни неща.

Сигурно забележката му не звучи особено остроумно — няма да го отрека. Във всеки случай Стик много се засегна, а това е много добре за него. Много здравословно.

Впрочем той живее в същия пансион като Мариан, затова нямаше как да се отървем от него, иначе можеше да се намери и приятен кавалер.

Мариан получи чудни подаръци! Господин директорът и госпожа директоршата се бяха постарали да отбележат по достойнство петнайсетия рожден ден на скъпата си дъщеричка. Малък пътнически куфар от свинска кожа, две пижами от невероятна японска коприна, червен несесер за маникюр, страхотна сребърна гривна, 25 крони кеш и три чифта от новите, безбожно скъпи найлонови чорапи! Но нито една книга! Аз няма да получа толкова неща дори за пет рождени дни, но какво от това? Ако аз имам рожден ден и не получа нито една книга, ще си помисля, че светът отива по дяволите.

Иначе беше много весело, всички се забавлявахме добре. Танцувахме, но после минахме към детски игри. Да, не те лъжа — наистина играхме на сляпа баба, на жмичка и тем подобни. После започнахме да държим речи и Бертил говори прекрасно за душевния живот на пингвините, сравнявайки го с душевния живот на най-красивите манекенки. На мен се падна да говоря за шунката, но не можах да измисля нищо интересно и не се представих добре. Нали и ти мислиш, че темата е идиотска? Сигурно някой е искал да загубя дар слово и да потъна в земята от срам. Но не е познал! Говорих за коледната шунка — нашето национално коледно ядене, после по-общо за коледните обичаи и традиции. О, глупости!

Ще завърша писмото с напомняне: крайно време е да започнеш с приготовленията за Коледа! Имам предвид да изплетеш ръкохватки за тенджери, да избродиращ десетина малки, излишни покривчици и така нататък. Така не само по календара ще личи, че приближава Коледа.

Брит-Мари

14 ДЕКЕМВРИ

Здравей, скъпа приятелко!

Не намерих снимката ти във вестника. Значи и тази година не си станала Лусия^[1]. Кайса, Кайса, какво правиш със себе си? Ако съдя по снимката, която ми изпрати, ти си точно толкова красива и руса, колкото се очаква от кралицата на светлината. Или изобщо не си се включила в състезанието? Е, тогава сама си си виновна, че не си онази, която снощи е обикаляла улиците на Стокхолм, загърната в бяла заешка кожа и увенчана със светеца корона.

Ние също отбелязахме тържествено деня на Лусия. Избрахме за кралица на светлината Алида, която се облече в най-хубавата си бяла, избродирана нощница. Винаги съм си представяла Лусия по-слабичка, а не 90-килограмова, но това явно е предразсъдък, от който трябва да се отърся.

Както и да е, беше страхотно, когато Алида се появи с венец от горящи свещи на главата и изпя песента за света Лусия с толкова дълбок и плътен глас (на места малко фалшиво), че таванът се разлюля. Малко се поуплаших, но като ми сервира кафе, съвсем пресни шафранови хлебчета и меденки, реших, че церемонията е прекрасна. По стъпките на Алида, за съжаление напълно скрито от величествената ѝ фигура, вървеше звездното момче Йеркер с островърха шапка на главата. Сигурно никъде по Северното полукълбо не е имало толкова беззъбо звездно момче. Точно предишния ден му паднаха още два зъба. Досега не знаех, че децата могат да губят по много зъби наведнъж, но Йеркер си върши работата както трябва, не мога да не го призная.

Изпих кафето си набързо и тръгнах след Алида. Непременно трябваше да видя лицето на Моника, когато „Лусия“ влезе при нея. Колко ли ще се учуди и зарадва? Обаче останах излъгана. Моника седна в креватчето, огледа Алида и замислено установи:

— На главата ти горят свещи.

И това беше всичко.

След като Алида изпя песента за света Лусия поне пет пъти, стана време да тръгваме за училище. Улиците бяха още тъмни, но в почти всички прозорци горяха светлини. Много хора отиваха на работа и всички бяха с весели лица. Затова не казвай, че ние от малките градчета не умеем да празнуваме деня на Лусия.

Малко закъснях и трябваше да измина последните метри тичешком. Влетях в салона точно преди старият училищен часовник да удари осем. Директорката ни произнесе утринната молитва. Обикновено го прави лично. Ако някой я замества, имам чувството, че денят не е започнал както трябва. Харесвам спокойния ѝ глас, харесвам умните ѝ очи, които обхождат изправените ученички. В такива моменти изпитвам най-искрено желание да съм добра и послушна — защото тя вярва, че ние всички сме такива. Тя е добра учителка и още по-добър човек. Или, както казва татко, „ако трябва да избирам между лош учител, който е добър човек, и добър учител, който е лош човек, без колебание ще избера първия“. Всички в училището сме убедени, че имаме директорка, която е добра във всяко отношение.

А аз знам и друго: ако един ден изпадна в положение, от което не намирам изход, и ако не мога да стигна до мама и татко, ще се обърна за помощ към директорката.

Молитвеният салон е украсен със свещи, в нашата класна стая също горят свещи. Започнахме деня празнично и така го завършихме. Червеният кръст организира забава в гимназията. Представихме отново малката пиеса, която изпълнихме за първи път в деня на детето. Казвам „представихме“, защото ние със Сванте сме част от актьорския състав. Ролята ми изисква на едно място да напердаша здраво Сванте и можеш да ми вярваш, че го направих с огромно усърдие и с голямо удоволствие. Защото преди това Сванте, винаги когато застанеше с гръб към публиката, се опитваше да ме разсее и да ме разсмее с най-различни безумни гримаси. Представяш ли си да си забравя ролята! Стигнах дотам, че произнесох мрачната вест „Нейна светлост ще бъде погребана в четвъртък“, едва удържайки се да не се разкискам. След всичко това сигурно няма да се учудиш, че след представлението получих от режисьора специална похвала за реалистичното изпълнение на сцената с боя.

Горкичкият Сванте бе застигнат и от друго нещастие. На едно място трябваше да каже „Нека светлина попари мрака“, но вероятно е

бил много зает да прави гримаси, или пък му се е оплел езикът, или просто е оглупял след толкова щуротии, защото каза следното:

— Не карай тор с влака.

Моментално се обърнах и се опитах да си представя нещо много тъжно, защото щях да се разсмея и да предизвикам публичен скандал. Но сега поне знам какво ще кажа, когато Сванте отново започне да ме ядосва. Ще вдигна ръка и ще изрека тържествено:

— Не карай тор с влака.

След театралното представление се насладихме на изобилие от песни. И то в изпълнение на две дами, които, вместо да пеят, биха предпочели да си оскубят косите. Едната е учителка по музика, преподава както в нашия лицей, така и в гимназията. Има много хубав глас, което изобщо не може да се каже за другата дама. Тя обаче е личност с невероятно силна воля и е съпруга на учителя по рисуване в гимназията. Името ѝ е госпожа Алберг. Винаги знае какво трябва да се направи и човек може да е сигурен, че ще го направи. Господин Алберг, най-скромният и кротък учител по рисуване, когото познавам, няма друг изход, освен да се подчинява.

Госпожа Алберг живее със заблудението, че умее да пее; и веднъж започне ли, не спира, докато не изпълни всички песни, които знае. Когато организационният комитет възложи песенните изпълнения на госпожица Андерсон, госпожа Алберг едва не полудя.

Първата ѝ работа беше да дотича в галоп при мама, която има известно влияние в Червения кръст. Седя при нея цял следобед с трагична физиономия и умолителен поглед и през цялото време говореше лоши неща за госпожица Андерсон. Горката, тя не знае, че мама понася клевети, колкото бенгалските кралски тигри харесват сухари от бял хляб. Всеки път, щом госпожа Алберг даваше воля на завистта и враждебността си срещу госпожица Андерсон, мама насочваше разговора към философски обобщения. Аз седях в съседната стая и слушах — наистина крайно забавен разговор. Каквото и да казваше госпожа Алберг, мама съумяваше да прехвърли разговора върху етиката и морала на днешните хора или нещо подобно. Обаче госпожа Алберг е дяволски упорита и като разбра, че тя няма да се откаже, мама предложи:

— Какво ще кажете, скъпа госпожо Алберг, ако изпеете един малък дует с госпожица Андерсон?

Учудих се, че госпожа Алберг не изпищя. Ала когато отговори, гласът ѝ трепереше от гняв:

— Вие шегувате ли се с мен, госпожо Хагстрьом?

Най-после дамата си отиде и мама въздъхна облекчено.

— Пфу! Явно пеенето не прави хората по-добри.

Накрая мама все пак съжали госпожа Алберг и в резултат ѝ позволиха да пее.

— Ще я оставим да си попее, но не знам как ще я накараме да спре — каза мама.

Между другото госпожа Алберг изпя „Къде шумят брезите“ (не може да не я знаеш) и изчурулика с много чувство „... да си подсладим взаимно живота...“.

Господин Алберг също беше в залата и много искам да знам какви мисли са минавали през главата му. Май Сванте го изрази съвсем точно: „да си вгорчим взаимно живота“.

Защото Сванте стоеше зад завесата и слушаше.

Представи си само, Кайса, много скоро училището ще свърши — за тази година, разбира се. Страхотно ще е за известно време да се отървем от уроците и да се позанимаваме с нещо вкъщи. Нашата Майкен вече е започнала. С помощта на Алида е обърнала къщата надолу с главата. Не може да си представи, че ще празнуваме Коледа (и за Великден важи същото), ако всеки прозорец не е излъскан до блясък, ако дъските не са изтъркани и намазани и ако всеки сребърен нож не е полиран така, че да можеш да се огледаш в него.

Желая ти всичко най-хубаво и много се надявам, че преди празника ще намерим време да си пишем още по веднъж.

Твоята Брит-Мари

[1] Денят, посветен на света Лусия — 13 декември, се празнува тържествено в Швеция като ден на светлината. ↑

22 ДЕКЕМВРИ

Мила Кайса,

Вземи литър мляко, две супени лъжици захар, три супени лъжици царевично нишесте и три яйца и ги разбий хубаво в тенджерка на тих огън. Как мислиш, какво се получава? В готварската книга пише „крем“, но при мен се получи нещо като лепило. Във всеки случай семейството отказа да го признае като десерт — всички освен Йеркер, който е всеяден и това го сближава с прасенцата в кочината.

Почувствах се ужасно, повярвай ми. Човек се връща вкъщи щастлив, че е приключил с училището, и се хвърля с целия си младежки жар и запретнати ръкави да приготви десерт — а какво се получава? Лепило! Освен това обидни думи и подигравка от страна на най-близките. На първо място, разбира се, от Сванте.

— Откъде извади рецептата? — попита той, след като хапна от лепилото.

— Щом толкова искаш да знаеш, от готварската книга — отговорих гневно.

— Много добре — кимна мъдро той. — Вярвам, че си я извадила, защото мястото ѝ не е там.

А когато предложих на Майкен да ѝ помагам да пече меденки, той извика:

— Моля те, Майкен, недей! Накарай я да мие съдовете или да донесе дърва. Иначе ще ядем коледни сладки с арсен.

— Я върви да си караш тор с влака! — озъбих му се аз. — И не се притеснявай за мен. Да не мислиш, че ще си харча парите да купувам арсен? По-евтино ще е да те пребия от бой.

С тези думи му стоварих славното си дясно кроше, но надеждата да го укротя се оказа напразна — той само се засмя. Реших, че е по-умно и аз да се засмея с него.

— Край с глупостите, деца! — заповяда Майкен.

Нашата голяма сестра се държи като генерал пред решително сражение. Преди да се озърнем, вече ни е намерила работа. Сванте и

Йеркер трябва да донесат дърва, за да има достатъчно за всички празнични дни. Аз пека меденки. Моника стои до мен и се забавлява с парче тесто, като оформя най-причудливи фигурки. Алида пече бял хляб, шафранови хлебчета и огромни количества сладки. Майкен съставя менюто за празниците. Вече е поръчала толкова много продукти, че съм готова да се закълна, че смята да гощава целия град.

Мама купува коледни подаръци, които утре сигурно ще иде да смени, а татко... татко чете.

Голямото чистене е приключило. Само в деня преди Бъдни вечер ще „пооправим“ тук и там. Коледните наденици са готови, пачата е стегнала, месарят е доставил шунката. Доколкото зависи от нас, празникът може да започне. Снощи направихме сметановите бонбони — според мен това е най-приятната част от приготвянията за Коледа. Обикновено се събираме всички в кухнята — даже мама и татко. Задачата на татко е да ни чете на глас, а на Моника — да ни ходи по краката. Всеки път щом се приближи към печката, някой от нас се втурва да я махне оттам. Йеркер си е поставил задачата да опитва горещите бонбони. Всяка година прави така и всяка година пици от болка като набучен на кол. Нали знаеш поговорката: Парен каша духа? Е, Йеркер я оборва напълно. Или поне опарените деца не се плашат от горещи сметанови бонбони. Аз съм жив свидетел.

Иска ми се и ти да беше с нас тази вечер. Щях да ти сваря кафе в кухнята и да ти дам да опиташ от всички сладки. Тъкмо сега нашата кухня е много красива и уютна: пъстрият килим е изпран и свети, медните съдове, които висят по стените, блестят от чистота, върху голямата маса е опъната покривка на червени и бели карета, а коминът на печката е украсен с гирлянди от копринена хартия. Често слизам в килера, който е препълнен с ядене, защото тогава се чувствам богата. За Коледа има всякакво ядене, а кутиите за сладки направо се пръскат. Не мога да повярвам, че Коледа е само след два дни! Защо всяка година я чакаме с такова нетърпение и вълнение? Ако един ден престана да потръпвам при мисълта за Бъдни вечер, ще знам, че съм вече стара.

Утре ще изляза със Сванте да купим коледни подаръци. Знам, че е глупаво да чакам до последната минута, но какво да правя, така съм устроена! Майкен сигурно е купила подаръците си преди седмици, но и тя ще дойде с нас, за да помага на Йеркер и Моника да купят своите.

Което означава, че утре по главната улица ще се движи цял семеен керван, готов да се натовари с коледни покупки. Всъщност аз харесвам покупките в последната минута, когато всички магазини са препълнени с хора. Да, налага се да чакаш двойно по-дълго от обикновено, но навсякъде срещаш познати, даваш и получаваш съвети за подаръците. (Много се лаская, когато искат да преценя качеството на ватирани долни гащи или фланелки!) Когато човек купува коледни подаръци, наоколо трябва да има много хора — така искам аз. А пък другите нека купуват подаръци за Коледа веднага след Великден, щом това им доставя удоволствие.

Божичко, Кайса, навън вали! Вали сняг! Да, не те лъжа — вали сняг! Първият сняг! Аз си седя тук и пиша и не забелязвам нищо, но изведнъж вдигнах глава, погледнах през прозореца и какво да видя — навън летят фини, бели, кристални снежинки! Два дни преди Коледа — това не е ли идеално? Утре двамата със Сванте ще отидем на хълма на ковача, за да купим елха от нашия стар доставчик. Най-добре да вземем дългата шейна, за да може цялото дърво да легне върху нея. Представяш ли си колко ще е красиво? Двамата вървим по тесния горски път, обграден от заснежени ели, над главите ни светят звезди, а наоколо цари тишина... ако това не е коледна картичка, явно аз не разбирам нищо от коледни картички.

Сега обаче, Кайса, искам от сърце да ти пожела един истински хубав, старомоден коледен празник, с мир и радост и с всичко, което желаш.

Твоята Брит-Мари

ВТОРИ ДЕН ОТ ПРАЗНИЦИТЕ

Мила Кайса,

Не смяташ ли и ти, че цялата суетня около Коледа — елхата, празничното ядене и подаръците — е безмерно преувеличена? Тези мисли ми идват всяка година на втория ден от празниците, докато седя и не правя нищо и имам чувството, че ще се пръсна, толкова съм преяла. Тежко на онзи, който се осмели да ми предложи шунка или наденица! Е, не се стига до бой, защото нямам сили да замахна, но поне с поглед давам да се разбере колко неприлично предложение ми се отправя.

Е, не искам да бъда неблагодарна. Прекарах великолепна Коледа, не мога да отрека това дори в състояние на пресищане. Да ти разкажа ли как празнувахме? Понеже нямаш възможност да кажеш не, ще се възползвам от привилегията си. И така, започвам.

На 24 декември се събудихме в истинска коледна обстановка. Докато ние сме спали, мама и Майкен са извадили всички неща, без които Коледа не е Коледа и които се появяват всяка година на този ден: червени дървени фенери, снопчета слама, смешното картонено джудже, което татко е донесъл от дома на родителите си, коледните ангелчета, гълъбчето, което ще кацне на върха на елхата, яслите с детето Христос, накратко, всичко, което помня от първия си коледен празник. Моника направо се прехласна, като видя украсите, но най-голямо въодушевление предизвикаха яслите.

— Миличкият, сладкият Исус! — извика тя и запляска с ръце.

Облякохме се с най-голяма бързина. Алида бе запалила камината в дневната и пихме кафе там, както винаги на този ден. Алида поднесе кафето в старата медна кана, която използваме само по Коледа. Кръглата маса беше отрупана с всевъзможни бисквити и сладкиши: меденки, пълнени венчета, бадемови мидички, захарни гевречета, ореховки. Всеки вид коледни сладки има своята традиционна форма. Веднъж Алида се опита да предложи нови форми, но модните ѝ сладки

бяха посрещнати с дълбоко недоверие и оттогава никой не смее да модернизира коледните печива.

Слънцето изгря и когато погледнахме през прозореца към градината, Сванте извика:

— Това е фантазия!

Навън цареше истинско коледно време! Много често се случва точно на 24 декември да няма сняг или да е мокро и мрачно. Тази година обаче нашата стара градина сияеше ослепително бяла, затрупана със сняг и огряна от ярко слънце.

След кафето отидохме на гробищата при баба и дядо. Това също е традиция. Между старите гробове цари тишина, всичко е бяло и мирно. Внезапно осъзнах какво означава казаното в Библията: „Покоят, който е по-високо от всеки разум“.

Вие кога украсявате елхата, Кайса? Ние едва сутринта на 24 декември. Върнахме се от гробището и веднага се захем с тази важна работа. Всички познаваме добре старите коледни играчки. Ще ти разкрия само някои от съкровищата ни: ледена висулка от млечно стъкло, която е още от маминото детство, и няколко ангелчета от памук, които са видели по-добри дни и отдавна заслужават ордени за дългогодишна вярна служба.

С удоволствие бих ти разказала как изглеждаше коледният обяд на голямата маса в кухнята, как топяхме големи парчета пресен хляб в соса на шунката, как се натъпкахме със сушена треска, шунка и оризова каша, но ти си достатъчно интелигентна, за да знаеш какво представлява коледното ядене, а и аз все още не съм в състояние да говоря и да пиша за храна. Мога само да те уверя, че ядохме достатъчно и измисляхме безумни стихчета за оризовата каша, както изисква традицията. Какво ще кажеш например за майсторското произведение на Сванте, който беше ужасно горд от постижението си:

*Чудна каша! Посветих
на готвачката ѝ стих.
И накрай света да ида
готви най-добре Алида.*

Уникалната готвачка много се смути от тази похвала, но после се почувства поласкана и яденето завърши в прекрасно настроение.

Постепенно се свечери. Йеркер остана много учуден и заяви, че вече бил изгубил надежда да дойде вечерта. Преди да отидем в дневната, съвестно измихме чиниите.

Запалихме свещите на елхата, на камината и върху масата. Мама седна на пианото, ние застанахме в кръг около нея и запяхме — о, как запяхме! Толкова е прекрасно да изпееш отново старите коледни песни! За момент настана тишина и татко отвори Библията. Не мога да си представя коледна вечер, ако татко не чете Евангелието. Като се върна към Коледите на детството си (защото вече не съм дете, нали?), установявам, че всеки път това е най-силното ми впечатление. Дори най-прекрасният, най-скъпият коледен подарък не се запомня така, както думите:

— „През ония дни излезе от кесаря Августа заповед — да се направи преброяване по цялата земя...“^[1]

Всеки път, щом чуя това въведение, ме побиват тръпки. Не познавам поезия, по-прекрасна и по-съвършена от тази на коледното евангелие.

— „В тая същата страна имаше пастири, които ношуваха на полето и пазеха нощна стража при стадото си...“

Не се ли чувстваш пренесена далеч назад във времето, като слушаш тези прости слова?

После с Майкен изпяхме на два гласа „Сияй над морето и бреговете“ и „Искри ярка звезда“. Както обикновено Алида избухна в плач.

— Нямаше да е по-хубаво дори ако бяха долетели два ангела да ни изпеят тези песни — хълцаше тя.

Оценката ѝ е малко преувеличена, не намираш ли?

Едва избърсахме сълзите на Алида и някой почука на вратата. Моника затрепери от вълнение. На прага застана Сванте, облечен като Дядо Коледа.

— Има ли тук послушни деца? — попита той както всяка година.

— Да, аз — отговори с пресекващо гласче Моника. — Но Йеркер понякога е много нахален — добави веднага тя. Хитра малка женичка!

— Нищо чудно при такава сестричка — изръмжа „Дядо Коледа“.

Все едно дали сме били послушни през годината, или не — всички си получихме подаръците. Какво получих аз? Сив панталон за ски (модел „Слалом“), червен пуловер, изплетен от Майкен, четири книги: „Шведите и техните крале“, „Гьоста Берлинг“, „Деди Лангбайн“ и сборник шведски новели. И още: портмоне от мека кафява кожа, плетени ръкавици, пижама от светлосиня батиста, хартия за писма... май това е всичко. О, не, как забравих! Марципаново прасенце от Моника и шишенце парфюм от Йеркер. Парфюмът мирише така ужасно, че ако изляза навън, половината град ще падне в безсъзнание, затова казах на Йеркер, че ще го използвам само при много специални случаи. Той обаче настоя да се напръскам веднага и понеже беше Коледа, сърцето не ми позволи да му откажа.

— О, прекрасно! — възхити се Сванте. — Ако изчезнеш някъде през празниците, ще проследим миризмата и ще те намерим.

По-късно танцувахме около елхата — не само защото така изисква традицията, а и защото Моника много обича да подскача, а ние искаме тя да е щастлива, каквото трябва да е всяко малко дете на Коледа. Опитахме се даже да хапнем орехи, бадеми и стафиди, но не се получи.

Мама позволи на Моника да остане с нас колкото иска. В осем и половина сестричката ни се скри в един ъгъл и се заигра с новата си кукла. Изглеждаше като малко, много уморено ангелче. Всички чухме как си каза тихичко:

— Много ми се иска да си легна, но още не бива да искам.

Отведохме я в стаята ѝ. Скоро и ние си легнахме, защото на сутринта щяхме да отидем на църква.

Не мисля, че Коледната служба в Стокхолм е изпълнена с настроение като нашата. Права ли съм? Във всеки случай не е както при нас, в това съм убедена. Най-хубаво е човек да отиде на Коледна служба някъде на село или — още по-добре — да пътува с шейна, осветена от факли. Тази година ние вървахме по прясно падналия сняг, утъпквахме пъртини по тесните улички, сподирени от ярко осветени прозорци, а после едва намерихме места в препълнената църква, за да чуем „Слава на Господа във висините“. Ето, това е за мен Коледната служба.

За обед имахме гости. Много гости. Мама винаги открива хора, които се нуждаят от грижи и внимание. Ако в околността има дори

един нещастен, болен или самотен човек, тя със сигурност ще го намери и ще го доведе вкъщи. В първия коледен ден домът ни е винаги пълен. Първи винаги пристигат леля Зелена, леля Кафява и леля Лилага. Това, естествено, не са известните лели от книжките с картинки, макар че, когато бях малка, бях твърдо убедена в това. Лелите са три мили стари госпожици, които не млъкват нито за миг и си приказват само за болести и за семейни събития. Те познават симптомите на всяка болест и ако поседиш известно време с тях, ще ти открият поне пет-шест тайни болки и страдания, две от които непременно завършват със смърт. Седя и ги слушам и изпитвам сериозна тревога, че ще си отида от света още толкова млада.

Ако някой от нас случайно е болен и лелите дойдат на гости, сбръчканите им лица се зачервяват от съчувствие и загриженост. „Само без лекомислен оптимизъм!“ — повтарят те и мъдро клатят глави. Много добре си спомням как веднъж завариха Йеркер с болки в корема.

— Винаги съм казвала, че това момче е твърде добро за този свят — разплака се леля Лилага още преди да е влязла в стаята на болния.

Мама, която лесно се плаши, едва не припадна, но Майкен заяви рязко:

— Не говорете глупости! Хлапето ще получи супена лъжица рициново масло и утре отново ще е здраво и бодро!

Тази сутрин отидох на ски с Бертил. Той е получил за Коледа чисто нови, много хубави ски и поиска да ми ги покаже. Стигнахме чак до Скерсхулт. Има ли нещо по-прекрасно от това да караш ски в гората? И то с Бертил!

Когато се разделихме, той пхна в ръката ми своя коледен подарък — поетичната сбирка „Гласът на Севера“. Отдавна исках да я имам и можеш да си представиш колко бях щастлива. Но и ужасно смутена, защото аз, глупачката, не се бях сетила да му купя нещичко.

Докато откопчавах ските си и почиствах снега от обувките, се чувствах толкова ободрена, толкова изпълнена със сили — а като влязох в кухнята, на масата чакаха шунка, пача, наденици и какво ли още не! Нали се сецаш какво последва! От утре ще карам само на чай и препечени филийки. Обещавам!

Сега най-интересното: вчера получих писмо от Мариан с покана! В плика беше сложено и писмо от майка ѝ до моята майка с питане „дали ще позволите на вашата дъщеря Брит-Мари да погостува една седмица на нашата дъщеря Мариан и да ни зарадва с присъствието си“.

Мили боже, ама разбира се, че ще ги зарадвам! Знаеш ли, чувствам се едва ли не ухажвана. Ние с Мариан сме на път да станем истински приятелки. Анастина заминава тази вечер при баба си в Даларна, а Бертил също ще отиде на почивка със семейството си. Това означава, че нямам причина да остана тук.

— Отивай, отивай — посъветва ме великодушно Сванте. — Ще се опитаме да преживеем тук и без теб. Макар че готварското ти изкуство ще ни липсва ужасно.

Още ли не е забравил царевичния крем?

Така че следващия път ще ти пиша от имението в Снетринге.

Но първо ще чакам да разбере как си прекарала Коледа.

Дотогава всичко най-добро!

Брит-Мари

[1] Евангелие от Лука, 2:1. — Библия, Св. Синод на Българската църква, С., 1982. ↑

СНЕТРИНГЕ, НОВА ГОДИНА

Мила Кайса,

Честита Нова година! Ако не по-добра, то поне също толкова добра като предишната, нали?

Питам се как ли се чувства последният ден от годината. Сигурно си въобразява, че заема важно място в календара. И е прав, но аз мисля, че това е несправедливо. Защо например 13 октомври е и ще си остане един най-обикновен работен ден, или най-много някога да се падне в неделя? Докато други дни, незнайно по каква логика, са кръстени „ден на свети Йоан“ или „Бъдни вечер“, или „Първи май“ и така нататък — все дни, които хората очакват с нетърпение и радост. Спомни си само веселия ден 1 април. Убедена съм, че горкият 9 февруари има комплекс за малоценност и ужасно завижда, че Заговезни никога не започва от него. Ти как мислиш? А не е ли същото и с нас, хората? Някои си остават цял живот най-обикновен 13 октомври, каквото и да правят, животът им не се променя. Моята майка например е един истински летен ден, а Майкен е тихият, изпълнен със съдържание коледен ден. Питам се какво ли съм аз... Сигурно някоя дребна, простичка дата някъде към края на март с лек уклон към 1 април.

Кайса, ти сигурно си мислиш, че мозъкът ми е прегрял — иначе защо ще ти пиша такива неща? Ще ти издам тайната: днес си купих от книжарницата в Снетринге прекрасен малък календар и той ме наведе на тези мисли. В момента е разтворен пред мен и ме настройва философски. Не е ли странно, че човек знае рождената си дата, но няма представа кога ще умре? Въпреки че всяка година минава покрай датата, която един ден ще стои издълбана на надгробния му камък. Тъкмо на този ден би трябвало да изпитваме нещо, някакво душевно спокойствие, чувството за нещо непроменимо, неизбежно. А ако един ден се омъжа, в живота ми трябва да има и дата, определена за сватбен ден. Ужасно е да си представиш, че тъкмо на този ден седиш и решаващ задачи по математика!

Ох, май е по-добре да спра, преди да те е обзела паника. Ще кажа още само едно: ужасно съжалявам 13 октомври. Ако не ми създава проблеми и се възползва от някой удобен случай, ще му позволя да стане моят сватбен ден.

Е, как мислиш, дали се чувствам добре в Снетринге?

Сигурно си представяш, че спя в колиба и всеки ден ме хранят с херинга и варени картофи? О, не! Откъде ти хрумват такива ужасни мисли? Истината е, че живея като филмова звезда от Холивуд. За съжаление ям много, много повече от филмовите звезди. Разполагам с възхитителна стая само за мен. В тази къща не влачат насам-натам сгъваеми легла, когато дойдат гости, никога! Аз си имам собствено легло, обвито в бял тюл, завита съм с розова коприна. Всяка сутрин в девет пристига мило момиче, наричано тук втората камериерка, и ми поднася чай в леглото. Ако не харесам обслужването, трябва само да дръпна шнура на звънеца до леглото и да наругая бедната камериерка номер едно. (Никога не бих го направила, но предполагам, че звънецът е за това.) На обед сервира студени плата и едно топло ястие, а вечерята е от три блюда. Вчера беше най-обикновен ден, а вечеряхме телешко филе с аспержи.

Вкъщи Алида носи яденето с усмивка и често ни разказва най-новите градски клюки или някоя интересна случка от деня. Прислужницата, която сервира тук, изглежда като същество от друг свят. Движи се като в транс и е сериозна като смъртта. Никой не би заподозрял, че я вълнуват някакви човешки чувства.

Тук никой не „раздига“ масата, както правим ние вкъщи и много се забавляваме. По време на първата вечеря, в която участвах, на няколко пъти си помислих, че не би било зле да предложи някаква игра, за да разведрия атмосферата. Бях готова да се разкискам и си наложих да мисля за математика, за да остана сериозна.

Нищо чудно, че Мариан не умее дори да си лъсне обувките. Така е, защото цял живот са я обслужвали. Когато слязох на гарата в Снетринге с вехтото си куфарче, Мариан беше дошла да ме посрещне. Веднага дотича шофьор в тъмносиня ливрея, който моментално ме освободи от куфара и с многократни поклони ме настани в колата. Докато пътувахме по обградената с липи алея към великолепната господарска къща, започнах да се питам дали пък не съм принцеса, която пътува инкогнито. Едва като видях отново куфара си, се върнах в

действителността. Някоя принцеса няма да тръгне на път с толкова вехт куфар, даже да не иска да я познаят.

Слизането ни от колата отново беше придружено с поклони. Шофьорът отнесе куфара в стаята ми, където веднага се появи домашната прислужница и попита:

— Мога ли да помогна на госпожица Хагстрьом да си разопакова багажа?

— Да ми помогнете? — повторих глупаво. — Не ме карайте да се смея! За няколко дрешки? Преспокійно ще се справя сама.

Очевидно веднага е разбрала, че не съм изискана гостенка, но това ми е безразлично. Пуловер, пола, рокля, бельо и разни дреболии — това е целият ми багаж. Защо да не го разопаковам сама? Няма да грохна от умора.

Не мога обаче да отрека, че понякога е много приятно да живееш в лукс. Цял ден да не правиш нищо полезно и непрекъснато да те обслужват роби и робини!

Ако аз бях робиня в тази къща, скоро щеше да ми писне и щях да развея знамето на бунта, да нахлуя в апартаментите на господарите и да им изпея Интернационала.

Моля те, не ме разбирай погрешно! Не искам да кажа, че госпожа Уден се отнася зле с прислужниците си или ги измъчва. Разбира се, че не! Тя е неизменно учтива и любезна с тях — очевидно знае, че в наше време е много трудно да се намери добър персонал. Лошото е друго: тя не ги смята за хора със същите чувства, със същите радости и грижи като нея самата.

Кой може да знае дали момичето, което поднася ястията със замръзнало лице, не тъгува по изгубената си любов или вкъщи не го чака болна майка, или... кой знае още какво. Може би точно сега има нужда от особено много разбиране и човешка топлина. Вместо това чува единствено:

— Лиза, сервирайте, моля, кафето в салона! — Или: — Окачете, моля, смокинга на господин директора на балкона и го изчеткайте добре!

През цялото време в главата ми звучат поетичните, безкрайно красиви думи на татко:

— Бъди човечен към своите близни. Няма значение дали са графове или колари. Само ако си човечен, по пътя ти ще растат рози, където и да отидеш.

Ти сигурно ще ме укориш, че е подло да критикувам хората, които са ме поканили на гости, но аз въпреки това ще кажа: в тази среда не растат рози. Тук всичко е свършено гладко, удобно и добре подредено, но аз все по-често се питам: Какво всъщност липсва? Има нещо в атмосферата, съвсем различно от онова, на което съм свикнала вкъщи.

Представи си само как сме седнали около масата: леля Елен (майката на Мариан ме помоли да я наричам така) — елегантно облечена, красива, но винаги хладна и сдържана, чичо Ерик — малко разсеян и вечно бързащ, Мариан — винаги малко нервна и превзета, и аз, която говоря за това и онова с гордо презрение, за да покажа колко добре познавам света. Знаеш ли какво си мисля през цялото време? Слава богу, че у дома е съвсем различно! Нищо че ние сами си лъскаме обувките и рядко ядем телешко филе.

Снощи, малко преди да заспя, Мариан дойде при мен и седна на леглото. Изглеждаше невероятно красива в розовата си нощница с крехката фигура и огромните кафяви очи. Поговорихме си за разни неща, но постепенно поведохме сериозен и много честен разговор.

Сигурно и ти си убедена, че момичетата не говорят единствено за дрехи и за „него“. И тогава Мариан се разплака. Хълцаше така отчаяно, че се уплаших. Не знаех как да реагирам, защото не разбирах причината за плача ѝ. Между хълцанията чух само:

— Трябва да станем приятелки... ти си толкова уверена в себе си... искам да съм като теб...

Не разбрах защо иска да е като мен и ѝ го казах. Иначе се чувствах напълно безпомощна, само я галех по гърба като стара леля. И знаеш ли какво си мислех: че Мариан е точно това, което наричат „бедното богато момиче“.

Да, аз искам да бъда приятелка на Мариан. И ако съм казала нещо пренебрежително за нея, обещавай ми да го забравиш. Най-добре забрави всичко, което ти писах за семейство Уден. Наистина не е особено прилично да критикуваш хората, които са те поканили на гости. Но мога да те уверя, че ти си единствената, на която се доверих.

Денем с Мариан сме навън — караме кънки или ски. Времето беше идеално, но снегът май ще започне да се топи, защото тази вечер чух как телефонните жици под прозореца ми запяха, а хората казват, че това предвещава топене на снега. Този звук винаги ме настройва меланхолично. Звучи така тъжно и безутешно... но аз вече знам защо съм тъжна. Мъчно ми е за дома, това е.

Няма как, ще посрещна Новата година тук. Очаква ме тържествена вечеря, после танци и дълга нощ. Двете с Мариан ще присъстваме на танците, нищо че сме едва на петнайсет години. Аз ще облека тъмносинята си рокля, а Мариан вече ми показва новия си тоалет от златножълта коприна.

Най-напред обаче ще изтичам с писмото до пощата. Дано да помислиш за мен, когато часовникът удари дванайсет. Аз със сигурност ще мисля за теб и ще ти изпратя поздрав през гори, езера, планини и долини.

Твоята Брит-Мари

29 ЯНУАРИ, ОТНОВО ВКЪЩИ

Мила Кайса!

Какво става с теб? И ти би могла да ми зададеш този въпрос, и то с основание, защото не съм ти писала от цяла вечност. Върнах се вкъщи с ужасно възпаление на сливиците и това ми спести училището до вчера. Знам, че въпреки това трябваше да направя опит да ти пиша, но бях толкова отпаднала, че почти не си отварях очите. Най-прекрасната част от пътуването е завръщането у дома! Дори да бях прекарала двайсет и пет години в Америка, нямаше да ме посрещнат по-сърдечно. Истинска благодат за моето жадно за любов сърце. Татко ме погали, мама ме прегърна, а Майкен каза:

— Благодаря на Бога, че отново си тук!

Йеркер и Моника се сбиха кой да седи до мен и дори Сванте засия, като ме видя. Но, естествено, заяви иронично:

— О, нашата героиня се прибра! Защо не повикахте духовата музика да я посрещне?

За да разбереш за какво намекваше, ще трябва да ти разкажа какво се случи малко преди да си тръгна от Снетринге. Ако си помислиш, че се фукам, никога няма да ти простя.

За първи и вероятно за последен път в живота си имах възможността да се проявя като спасителка.

Много пъти съм си представяла как спасявам човешки живот. Във въображението си съм влизала в горящи къщи и съм рискувала живота си, за да измъкна някоя свръхбогата стара дама, която после да ми завещае цялото си богатство. Скачала съм от висока скала в морето, за да спася малко дете от удавяне, и си представях как човешкото множество на брега ме следи със затаен дъх, а после с уважение се разстъпва, за да ми стори място, докато аз — смела, самотна, със стичаща се от мен вода — се отдалечавам, без да очаквам благодарност. Жертвала съм се за колония болни от проказа на самотен остров в Тихия океан и съм бродила по бойните полета като втора Флоранс Найтингейл^[1], за да дам последна глътка вода на умиращ

войник под дъжд от куршуми. Ох, не е възможно да ти опиша всички спасителни акции, които съм провела във фантазията си, но сега за разнообразие го направих в действителния живот. Ей така, между другото!

С Мариан бяхме излезли да покараме кьнки на малкото езеро, което се намира съвсем близо до къщата. Няколко дни времето беше лошо и си стояхме вкъщи. През това време някой изрязал доста голям леден блок. През нощта пак замръзнало и над дупката се образувала само тънка ледена кора. Мястото беше белязано с пръчки от хвойна, но Мариан въпреки това се насочи право натам. Непременно трябвало да види какво е станало! Ледът се пропука и тя падна в езерото. Ако знаеш как изпищя — като прасенце, преди да го заколят! Доколкото всеки от нас е чел нещо за спасяване на пропаднали в леда, и аз знаех какво трябва да се направи. Изтичах до брега, намерих дълъг, дебел клон, върнах се при дупката, легнах по корем и подадох клона на Мариан. Стана много бързо и изобщо не беше нещо особено. Вярно е, че ледът под мен се разпука и аз също паднах във водата, но успях да стигна до ръба на дупката, където старият лед е с дебелина повече от метър, и да се измъкна навън. Само след минута изтеглих и Мариан.

И тогава започна големият театър. Внезапно от всички страни се стекоха хора — и нищо чудно, защото Мариан през цялото време пицеше истерично. Дотича и леля Елен. Лицето ѝ беше снежнобяло. Хвърли се към нас, първо прегърна и целуна Мариан, а после мен, и сто пъти повтори, че съм спасила живота на единственото ѝ дете. Изобщо се вдигна такъв шум, че се почувствах ужасно неловко.

Когато човек много добре знае, че не е извършил никакво геройство, не е особено весело да попадне в центъра на вниманието — това от мен да го знаеш. Леля Елен веднага поръча извънградски разговор и събщи на родителите ми за моето велико дело, а когато ни донесоха местния вечерен вестник, на първата страница пишеше с големи букви

СМЕЛА МЛАДА ДАМА СПАСЯВА ПРИЯТЕЛКАТА СИ ОТ ДУПКА В ЛЕДА

Отведоха ни вкъщи, настаниха ни в леглото, дадоха ни горещо мляко и ни позволиха да станем едва за вечеря. Чичо Ерик държа реч в моя чест, а на следващия ден си заминах. Въпреки горещото мляко получих възпаление на сливиците. Леля Елен всеки ден ми пращаше колети с шоколадови бонбони, книги и цветя, за да подслади мъките ми, а Мариан ми пишеше трогателни писма. Посещаваха ме много хора и всички се дивяха и ме хвалеха до небесата, че съм спасила човешки живот.

Накрая и аз започнах да вярвам, че съм извършила нещо особено. Стана ми приятно да съм в центъра на вниманието и започнах да мъркам като котка всеки път щом станеше дума за спасителна акция и медал за доблест.

Една вечер се почувствах малко по-силна и отидох да си поговоря с татко. Той тъкмо четеше „Наръчник за мъдър живот“ от Епиктет.

— Нека ти прочета нещо, Брит-Мари — каза той и зачете:

„Ако някога се случи така, че очакваш от околните възхищение и искаш да се харесаш на някого, то знай: загубил си всичко, което си спечелил досега. Затова се задоволи винаги да бъдеш философ. Ако обаче искаш да се проявиш като философ, бъди си самодостатъчен.“

— Би могло да се каже и с други думи — поясни след малко баща ми. — Задоволи се с това, че си спасила човешки живот. Не очаквай възхищение. Достатъчно е, че си го направила.

Явно съм изглеждала напълно съкрушена и ако татко не ме беше задържал, сигурно щях да избягам и да се скрия някъде, за да се срамувам на воля.

Татко ми разказа за философа Епиктет, който бил роб на един от любимците на император Нерон. Един ден собственикът му решил да се позабавлява, като го мъчи. Въпреки че Епиктет бил още дете, онзи заповядал да притиснат силно крака му. Тогава Епиктет казал тихо и напълно спокойно: „Кракът ще се счупи“.

След миг кракът му се счупил и Епиктет казал все така тихо и спокойно: „Нали ви казах?“.

Моментално реших, че и аз ще стана стоик като Епиктет. Да видим дали ще успея.

Страхотен човек е моят татко. Толкова е разсеян, непрекъснато забравя нещо, но когато става въпрос за децата и за учениците му, забелязва абсолютно всичко. Наблюдава ни, без ние изобщо да подозираме, и щом забележи нещо, което не му харесва, намира начин да ни го каже, без да ни обижда.

И така — аз вече не съм достойна за възхищение спасителка на човешки живот. Но няма да престана да се радвам на картичката, която получих от Бертил, докато се тресях от висока температура. Знаеш ли какво ми е написал? „You are a good sport.“^[2] Надявам се, че дори Епиктет няма какво да възрази.

Твоята приятелка Брит-Мари

[1] Флоранс Найтингейл (1820–1910) — английска медицинска сестра, която въвела модерни методи при лечение на ранени войници.

↑

[2] You are a good sport(англ.) — израз, който означава „Ти си добре“. ↑

10 ФЕВРУАРИ

Мила Кайса,

Значи ти си се отдала на удоволствия и ходиш на театър по няколко пъти в седмицата? Всъщност би трябвало да ти държа морална проповед и да ти напомня редовно да си пишеш домашните, да се грижиш повече за здравето си и тем подобни, но съм сигурна, че имаш достатъчно стари лели, които с удоволствие раздават съвети и предупреждения. Затова предпочитам да запазя укорите за себе си, още повече че и аз прекарах тази седмица във вихъра на забавленията. Ето какво е записано в бележника ми: на кино с Бертил, два пъти на кафе у момичета от класа и най-важното: рожденият ден на мама. Дебело подчертан.

Цяло чудо е, че нашата къща още стои здраво на краката си. Трябва да знаеш, че ние празнуваме рождения ден на мама много побуйно, отколкото всеки друг ден от годината, а ние и без това сме от хората, които не пропускат нито една възможност да празнуват.

Татко разучи с нас хвалебствен химн. Изпълнихме го рано сутринта, когато занесохме закуската на мама в леглото. Сванте ни акомпанираше на хармониката. Татко изглеждаше много тържествено в дългата си бяла нощница и с цилиндър на главата.

Не ни остана много време за хвалебствия, защото по-голямата част от семейството трябваше да отиде на училище. Големият празник беше предвиден за вечерта. Програмата за маминия рожден ден всяка година е различна. Този път беше обявен бал с костюми. Знаем, „бал“ звучи доста високопарно, но ние наистина танцувахме и наистина бяхме облечени в специални костюми и се забавлявахме великолепно.

Мама още преди месеци обяви, че трябва да се облечем или като исторически личности, или като герои от книги. Въпреки отчаяните си напъни да измисля нещо оригинално и въпреки дългите преговори с Майкен, не можах да реша дали ще съм по-добра като вещицата Помперипоза, или като императрица Клеопатра. Аз исках да съм Клеопатра, но Сванте заяви, че тогава съм длъжна да нося на шията си

истинска змия. Понеже надали щял да ми намери истинска отровна змия, трябвало да се задоволя с някой по-голям слепок.

Сванте също не знаеше какъв костюм да си приготви и аз го посъветвах да се направи на Мечо Пух.

— Мечето с най-малко ум в главата — ти просто си създаден за тази роля.

Трябваше бързо да се наведе, защото щеше да ме улучи с дебелията немска граматика.

През седмицата преди рождения ден посвещавахме всяка свободна минута на балните костюми. Условието беше всеки да приготви костюма си сам, без чужда помощ. Разбира се, с изключение на Моника. На тавана имаме сандък със стари дрехи и всеки път, когато се качвах горе с надеждата да открия нещо интересно, някой вече ме беше изпреварил и се ровеше в съкровищата.

Дните минаваха и ние се държахме все по-тайнствено. След празничната вечеря всеки се оттегли в стаята си и въздухът в къщата затрепери от напрегнато очакване. Бяхме се уговорили точно в осем Алида да удари гонга. Дотогава всички трябваше да са готови и да се покажат в пълния си блясък и великолепие.

Бях толкова нервна, че едва се напъхах в панталона от копринено кадифе. След дълги и обстойни размишления реших да се представя като малкия лорд Фаунтлерой. Затова цял следобед седях с ролки. Уших си панталона сам-сама от една стара черна рокля. Алида ми помогна само да го пробвам. Намерих подходяща блуза от бяла коприна с дантелена яка и маншети. Най-сетне магнах ролките и косата ми напада по гърба и раменете на разкошни къдрици. Чудесен костюм!

Точно в осем Алида удари гонга, сякаш възвестяваше началото на Страшния съд. На стълбището се чува бързи стъпки и само миг по-късно индиански вик процепи настъпилата отново тишина. Седящият бик нададе бойния призив на племето си. Йеркер бе намерил най-простото решение: да облече любимия си индиански костюм и да нарисува по лицето си кървавочервени ивици. В същото време от стаята на Майкен излезе прекрасната Червена шапчица с кошничка в ръка.

В дневната се събрахме всички, освен Майкен. Татко бе съшил няколко чаршафа, за да изобрази Сократ. Мама му предложи приготвения от самата нея черешов ликьор, за да не замръзне, но той не обича сладки питиета и я отблъсна тържествено:

— Нима искаш още сега да ми подадеш чашата с отрова?

Сванте наскоро беше чел „Доктор Джекил и мистър Хайд“ от Стивънсън и когато ужасният резултат от това четиво се появи в дневната, миличката Червена шапчица изпищя ужасено. С помощта на черна наметка, широкопола шапка, пластир на окото и огромен стърчащ зъб той се бе превърнал в толкова достоверен мистър Хайд, че отказах да го призная за свой брат. Сванте обаче заяви, че костюмът му е извънредно практичен.

— Ако по-късно благоволят да ни дадат сладолед, ще извадя зъба и за разнообразие ще стана за малко мистър Джекил.

Помолих го най-учтиво да си остане през цялата вечер доктор Джекил, за да щади чувствата на Червената шапчица, но той остана непреклонен.

Татко каза, че мама била длъжна да се яви като Ксантипа, съпругата на Сократ, но тя отказала. И е права — коя жена би искала да бъде Ксантипа? Мама беше облякла рокля от миналия век, принадлежала на майката на татко, и твърдеше, че е Ибсеновата Нора, но ако ни харесва повече, можем да я наричаме Елеонора Дузе^[1] или Мадам Кюри^[2].

Умна както винаги, Майкен изчака всички да се съберат в дневната, преди да се появи. Точно когато започнахме да се питаме къде е, Алида отвори вратата и обяви:

— Нейно Величество кралицата на Франция Мария Антоанета.

Майкен застана на прага и всички зяпнахме смаяно. Да, аз знам, че голямата ми сестра е много сръчна, но ми се струваше невъзможно да е изработила толкова елегантен, толкова разкошен костюм от XVIII век от стари завеси и дантели. Косата ѝ беше вдигната и напудрена. Честно казано, не вярвам истинската Мария Антоанета да е изглеждала толкова прекрасна. Ако е била такава, никой не би посмял да я екзекутира. Само Сванте се показа равнодушен.

— Кога най-сетне ще я обезглавят? — попита с надежда дяволският мистър Хайд.

Без да го удостои дори с поглед, кралицата обиколи стаята, за да ѝ се възхитим.

Скоро пристигнаха и гостите. Един колега на татко, костюмиран като „Чичо Брезиг“. Анастина с фрака на баща си — тя пък бе прочела наскоро книгата „Момичето във фрак“. И родителите на Анастина, най-старите приятели на мама и татко. Майката на Анастина заяви, че е вдовицата от „Макс и Мориц“, но никой не ѝ повярва, защото е твърде стройна за добре охранената героиня на Вилхелм Буш. Само дето беше с кърпа на главата. Чичо Йохан, бащата на Анастина, обясни, че нямал време да се преоблече, но в скоро време възнамерявал да издаде книга със заглавие „Обикновеният швед и неговите уши“ и днес олицетворява главния герой.

— Вижте ме, аз ли съм, или не съм? — извика той и започна да мърда ушите си. Той владее това изкуство до съвършенство. Йеркер

ужасно му завидя и се упражняваше да си мърда ушите чак докато стана време за лягане.

Искаш ли да знаеш какво ядохме? За радост на всички — огромни количества сладолед и торта, за възрастните вино, кафе, сладки, черешов ликьор.

После танцувахме, макар че кавалерите бяха малко, особено след като Сократ, Чичо Брезиг и обикновенният швед седнаха да играят скат. Сократ обърка раздаването и започна надълго и нашироко да обяснява защо, но Чичо Брезиг го спря с думите:

— За Сократ защитната ти реч е доста плоска.

Възмутеният Сократ нарече Чичо Брезиг хулител. Как смеел да омаловажава защитната реч на Сократ! Впрочем Сократ много скоро измръзна под двата чаршафа и понеже от време на време има ревматични атаки, побърза да отиде в стаята си и да се преоблече.

Сванте през цялото време съжеляваше, че обществото не може да ни види, и каза на Майкен:

— Ще ти дам петдесет йоре, ако излезем да се разходим по главната улица.

— Много щедро предложение, но рискувам да си навлека някое белодробно възпаление.

— Страхливка! — изсъска Сванте. — Страх те е да не срещнем някого. При това знаеш, че по това време на нощта главната улица е абсолютно пуста.

Беше малко след единайсет, а в нашия град хората си лягат рано.

Майкен пак отказа, но Сванте е дяволски упорит. Молеше я, подиграваше я, а накрая прибегна дори до шантаж.

— Ако не излезем, ще покажа на всички къде береш пачи крак!

Сванте изобщо не обича пачи крак, затова заплахата му прозвуча достоверно и Майкен я прие като удар под кръста. Вярно е, че ще минат месеци, преди да излязат гъбите, но само мисълта, че някой ще отиде на тайното ѝ място под хълма, я разтрепери.

Не знам дали тази заплаха надделя над страха ѝ, или Майкен все пак е била привлечена от идеята на Сванте да се разходят по главната улица в костюмите си. Във всеки случай тя се съгласи. Мистър Хайд нахлупи шапката ниско над очите си, хвана Мария Антоанета подръка и двамата излязоха в нощта. Само Анастина и аз бяхме посветени в

плана. Йеркер и Моника вече спяха, а възрастните не подозираха нищо — сметнахме, че не е нужно да им казваме.

Какво се е случило по-нататък, знам само от разказа на най-важния свидетел.

Мистър Хайд и прекрасната кралица на Франция изобщо не стигнали до главната улица. За да стигнат дотам, най-напред трябва да минат по нашата малка уличка, оградена от двете страни с вили и градини. Когато необичайната двойка изминала неколкостотин метра, вратата на една от вилите внезапно се отворила и на прага се появил мъж, който с бързи крачки се запътил към улицата. Негодникът мистър Хайд толкова се уплашил, че се метнал зад живия плет и Мария Антоанета останала без кавалер. Обърнала се, за да побегне, но нали не е свикнала да се движи в костюм на кралица, стъпила накриво и си изкълчила крака. Ако не бил непознатият да изтича до нея и да я прегърне (това звучи като в роман, нали?), щяла да се строполи на паважа.

— Какъв негодник! — изплакала Майкен.

Сванте лежал зад живия плет и чувал всяка дума.

Той, естествено, знаел, че „негодник“ се отнася за него, но непознатият мъж нямал представа.

— Мен ли имате предвид? — попитал изненадано той.

— О, не, разбира се, че не... Прощавайте... Моля, пуснете ме. — Майкен била много объркана. Мъжът я пуснал и тя отново се олюляла. Не можела да стъпи на крака си. И, ако може да се вярва на Сванте, сега тя се хвърлила в прегръдката на непознатия.

— Това е подла лъжа — възмути се Майкен, като чу историята.

Не знам на кого да вярвам, но вероятно истината е някъде по средата.

— Вие сте или сън, или призрак! — въздъхнал непознатият.

— Аз съм бедно, нещастно човешко същество с по-малък брат, който заслужава един хубав бой! — проплакала Майкен.

И как завърши романсът? Мария Антоанета се върна в бащиния дом, но не на собствените си крака. Непознатият я пренесе през прага, остави прекрасния си товар и много учтиво се представи на всички присъстващи. Казвал се Алмквист и бил новият участъков лесничей. Нищо по-естествено от това да го поканят на рождения ден. През

остатъка от вечерта Майкен лежа на дивана, а той през цялото време сядя до нея като вярно куче.

Междувременно се прибра и мистър Хайд, за всеки случай през задния вход. Много скоро обаче безгрижно се смеси с гостите, без да се трогва от гневните погледи на Майкен.

— Ако правилно тълкувам ситуацията — каза ми той и хвърли многозначителен поглед към дивана, — тази вечер се появи Луи XVI.

Мисля, че той е прав. От деня на маминия рожден ден трезвата Майкен вече не е същата. Куцука из къщи със замечтано лице и поражда в сърцето ми най-лошите опасения. В деня след празненството получи от спасителя си огромен букет лалета. Той се обажда всеки ден, за да се осведоми за състоянието ѝ, защото непременно иска да се срещнат, щом тя започне да ходи малко по-стабилно. Ако Майкен не е на път да преживее любовен романс, аз съм готова да изям метлата.

Преди рожденият ден да свърши, се случи още нещо и, както обикновено, сензацията дойде от Сванте. Химията е единственият предмет, който го интересува, и когато всички се приготвиха да си тръгват, той отвори широко вратата и извика:

— Какво е рожден ден без салют?

Салютът дойде само след секунди — и беше страхотен! Мисля, че Сванте е надценил знанията си по химия и е подценил действието на ракетата, която бе измайсторил сам. Когато жените престанаха да пицят и димът се разсея, Сванте стоеше между парчета мазилка и се взираше замаяно в раната на дясната си длан. Мистър Хайд изведнъж бе заприличал на коминочистач.

— Какво ще правим сега? — попита Сванте, когато най-сетне разчистихме отломъците и го превързахме.

Тогава Майкен се намеси с обичайната си енергичност:

— За днес достатъчно, скъпи ми братко! Ще ти бъда много благодарна, ако спреш да вършиш глупости, докато къщата е още цяла и поне един от семейството стои здраво на краката си.

При което лесничият Алмквист ѝ хвърли многозначителен поглед и рече:

— Според мен не всичко, което прави Сванте, има лоши последствия.

И така, Кайса, това беше рожденият ден! С него приключвам забавленията за седмици напред.

Чао!

Твоята Брит-Мари

[1] Елеонора Дузе (1858–1924) — прочута италианска актриса. ↑

[2] Мария Кюри (1867–1934) — получила два пъти Нобелова награда за научни приноси в химията и физиката. ↑

15 ФЕВРУАРИ

Мила Кайса,

Вчера и лицейт, и гимназията имаха спортен ден.

Времето не би могло да се нарече идеално за ски, защото снегът е доста размекнат, но с подходящата вакса успяхме да се справим и да стигнем до гората. А там беше великолепно!

Чувствах се страхотно елегантна в новия си скиорски панталон — нали си спомняш, получих го за Коледа, а след банята в езерото беше чист и изгладен, и с червения пуловер. Изобщо не се опитах да закопча анорака си, защото щях да скрия пуловера, а аз исках всички да го видят и да пребледнеят от завист! Аноракът ми е светлосин и има качулка. Казваш, че това не те интересува? Добре, тогава ще ти разкажа нещо друго.

Родителите на Анастина имат малка хижа, разположена на около пет километра от града. Тръгнахме натам. Анастина, Мариан, аз, Бертил и още няколко, за които обаче не съм ти разказвала.

В последната минута се появи Стиг Хенингсон и се присъедини към компанията. Аз все така не мога да го понасям, а знам, че и Бертил не го харесва. Последното ми доставя известно удовлетворение. Но не мога да не призная, че Стиг е фантастичен скиор. И не е чудно, след като баща му всяка зима го праща някъде високо в планините! Стиг, естествено, използваше всеки удобен случай да ни покаже превъзходната си техника. Карахме направо, без да търсим пътеки, и понеже около града се издигат много възвишения, той се спускаше стремително по склоновете, за да ни демонстрира какво умее.

Забелязах, че настроението на Бертил падна под нулата. Не защото му завижда — той не е такъв, пък и самият той е чудесен скиор. Но всеки, който види надменното лице на Стиг след поредния елегантен завой или нещо подобно, може да заболее от жлъчка. Във всеки случай аз пламенно се молах поне веднъж да се провали с гръм и трясък. И не смей да ми твърдиш, че мислите нямат мощ! Сигурна съм, че именно моето пламенно желание, съчетано с един нахален

корен, стана причина за падането на Стик. Впрочем падането не беше никак елегантно. Просто плъос! — и готово. Сигурна съм, че всички с дълбоко удовлетворение проследихме как Стик се изправя с мъка, проклинайки коварния корен, и изтупва снега от елегантния си скиорски екип. А аз благодарих на коренчето, което бе подало нослето си от снега точно в подходящия момент.

След това дребно произшествие пристигнахме в хижата превъзбудени. Влязохме вътре и запалихме огън. Дебелите букови цепеници запращяха весело. Всеки извади каквото носеше за ядене, и го сложи на масата. Отначало беше много задимено, но после се оправя.

Сигурно знаеш какъв апетит добива човек, след като покара ски! Нахвърлихме се на храната като хищници. Набързо погълнах две големи филии с шунка, едно хлебче със салам и едно със сирене, изпих огромна чаша какао и установих, че все още съм гладна. За щастие открих в чинията филия със сардини и я грабнах. В хижата беше толкова приятно, че решихме да потанцуваме. Има грамофон и плочи от края на миналия век, но въпреки това беше адски весело. Скиорските ботуши не ни попречиха да подскачаме като луди.

Само ако знаеш какъв прекрасен глас има Бертил! Докато танцувахме, той пееше:

— Нека се понесем в ритъма на валса, а ти ме прегърни...

За малко да го направя.

След като се налудувахме, сложихме още дърва в огъня, насядахме около камината и се разприказвахме. Отначало си подхвърляхме обичайните глупости и малко или повече иронични забележки. Говорихме за училището, за учителите и постепенно стигнахме до плановете ни за бъдещето.

— Аз няма да чакам до матурата — започна Анастина. — Искам да се омъжа възможно най-скоро.

— Да, но за кого? Според мен това е най-важният въпрос — отбеляза Мариан.

Сигурно ти се струва невероятно, но според мен бедничката Мариан е влюбена в Стик.

Във всеки случай заговорихме за брака.

— Какви качества трябва да притежава бъдещият съпруг или бъдещата съпруга? — попита Анастина.

Всички се замислиха. Бертил отговори пръв:

— Трябва да е вярна!

— Трябва да готви хубаво — извика Оке, който мисли само за ядене.

— Той трябва да обича книгите и децата — казах аз.

— Искам да ме обича вечно — въздъхна замечтано Мариан.

— Искам да има здрав дух в здраво тяло и пари в банката — заключи Анастина.

Докато ние обсъждахме качествата на идеалния съпруг и идеалната съпруга, Стик се полюляваше на стола с обичайната си надменна усмивка. Когато дойде неговият ред, заяви:

— Според мен тя трябва да танцува хубаво, да умее да флиртува и не бива да ми прави сцени, ако реша да се позабавлявам с някоя друга.

— Каква глупост! — взмути се Бертил. — Ако още на седемнайсет имаш такива възгледи, какво ли ще стане от теб, като остарееш!

— Ще стане още по-голям циник и егоист! — извиках аз.

Всички укориха Стиг за възгледите му. Особено Мариан се прояви като пламенна защитничка на верността. Мисля, че се е почувствала лично засегната.

— Вие сте еснафи — отсече надменно Стиг. — И се държите детински. Човек трябва да гледа на живота реалистично. Животът не е неделно училище в църквата, повярвайте ми.

— Този път по изключение си прав — кимна Бертил. — Но ако ние, младите, мислим като теб, животът няма да стане по-добър.

Бертил изглеждаше силно засегнат. Знам, че идеалът е тема, която много го вълнува.

Както и да е, веселото настроение отлетя и решихме, че е време да се прибираме. Слънцето бързо се приближаваше към хоризонта и трябваше да побързаме. Горчивият вкус от изказванията на Стиг изчезна почти веднага щом се качихме на ските. Залязващото слънце оцветяваше снега в розово, дърветата и храстите хвърляха сини сенки. Полетяхме към града с висока скорост.

С Бертил през цялото време карахме заедно, но не говорехме. Сбогувахме се пред нашата врата, но той се върна при мен и рече:

— Аз обичам книгите. Обичам и децата.

После се завъртя на ските и се отдалечи. Аз стоях и зяпах подире му с отворена уста чак докато Сванте се показа на прозореца и ми се скара:

— След като прогони бедното момче, можеш спокойно да си влезеш.

Намерих го в кухнята да събува мокрите си ботуши. Седнах насреща му и започнах да се събувам и аз. Йеркер ни наблюдаваше сърдито — в неговото училище нямаше спортен ден.

Майкен беше поканила лесничея Алмквист на вечеря. Или по-скоро мисля, че той се е самопоканил. Тази любовна история се развива абсолютно последователно. Той очевидно е пламнал веднага и доколкото мога да преценя, в момента се намира в стадий на пълна убеденост, че толкова съвършено същество като Майкен се е появило на света по погрешка и мястото му е в небесните селения при ангелите. От своя страна Майкен го гледа по начин, който не предвещава нищо добро за домакинството на семейство Хагстрьом.

На масата цареше весело настроение. Стана още по-весело, когато Моника изведнъж отвори човчицата си и попита лесничея:

— Сванте казва, че си влюбен в Майкен. Вярно ли е?

Майкен се изчерви, лесничеят и Сванте изглеждаха почти еднакво смутени. Мама спаси положението, като заговори по друга тема, а останалите с мъка удържаха смеха си.

— Никой не ми отговаря, когато питам нещо — промърмори обидено Моника и облиза лъжичката си.

Когато приключихме с яденето, Сванте погледна Моника, преглътна ваниловия пудинг и избухна в смях. Не беше трудно да се отгатне какво мисли. Гръмкият смях премина в кискане, а закиска ли се веднъж, Сванте не може да спре. Направо е неудържим. Аз, естествено, също се разсмях и въпреки че неколкократно се оципах по крака, не можах да спра. Татко ни изгледа строго, но нищо не помогна. А Моника, която се смее винаги щом види някого да се смее, разтегна устни в широка усмивка, която разкри всичките ѝ бели зъбчета, и се присъедини към смеха ни. По някое време си казах, че ще ми е много интересно да видя колко време ще издържи мама да остане сериозна. Едва го бях помислила, когато госпожа директоршата се изсмя звънко. Това отвори и последния затворен кран. Татко също се засмя и цялото семейство се смя, докато ни излязоха сълзи на очите.

Татко пръв избърса сълзите от очите си и се обърна към мама:

— Дали някой в града има толкова зле възпитани деца като нашите?

— Не ми се вярва — отговори все още задъхана мама. — За да бъдат толкова зле възпитани, значи първо сме ги възпитали много добре.

За съжаление не можахме да разберем какво е мнението на лесничея, защото той побърза да си отиде. След като го изпрати, Майкен въздъхна и рече:

— Май е по-добре направо да отида в манастир. Никой нормален мъж не би взел момиче с такова семейство.

Моника се покатери на скута ѝ и попита с ангелска невинност:

— Този чичко, дето беше тук и все се изчервяваше, той ли е влюбен в теб? Сванте казва така.

Майкен скочи като ужилена и Сванте разбра, че е крайно време да се скрие на сигурно място. Изтича в килера на Йеркер и едва успя

да тресне вратата, преди Майкен да я е подпряла с крак.

— Излез, страхлив негоднико! — изкрещя вбесено тя. — Излез и ще видиш звезди посред бял ден!

— Още не съм станал звероукротител — отговори зад вратата Сванте. — Ще чакам по-добри времена.

И Майкен се отказа.

Ала когато към девет Сванте падна в топлото си легло, уморен от преживяното през деня напрежение, се оказа, че някой е пъхнал под чаршафа му две рендета. Странно защо, но дотича първо при мен и ме обвини, че съм му изранила задните части. Аз, естествено, спокойно му обясних, че всеки ден заслужава да получи такъв урок, но че аз нямам нищо общо.

— Значи е била Майкен. Но понеже знам, че в момента не е с всичкия си, ѝ прощавам — кимна великодушно Сванте и пак си легна.

Английската граматика и учебникът по география лежат на нощното шкафче и ме гледат обвинително. Съжалявам, но за днес ще трябва да се сбогуваме.

Изпращам ти най-сърдечни поздрави

Брит-Мари

3 МАРТ

Мила Кайса,

Пишеш, че дълго си чакала писмото ми. Да, права си. За свое извинение ще кажа само, че имаме страшно много уроци, освен това имаме гости — вече цяла седмица.

Четири чужди птички са кацнали в нашето гнездо, за да си починат малко. Четирима еврейски бежанци, за които мама се грижи. Пристигнаха в неделя вечерта. Става въпрос за майка с трите ѝ деца. Възглавницата ми още е мокра от сълзите, които изплаках за трагичната им съдба.

Редно ли е който и да е човек на този свят да има такива смъртно тъжни очи като тази майка? Ами децата! Толкова бледи и рано узрели личица като на тези тримата са недопустими за деца. Двете момичета спят в моята стая, но дори нощем не намират спокойствие. Направо се отчайвам, като ги виждам как са винаги нащрек, готови да скочат от леглото и при най-малкия шум. Майка им е смела жена. Старае се да не се отчайва, въпреки че не знае къде е мъжът ѝ и дали някога ще го види отново. Понякога дори се опитва да се усмихне, но очите ѝ — те вече са се отучили да се смеят. Сигурно защото са видели наистина ужасни неща.

Момчето — името му е Михаел — е колкото Йеркер и го настанихме в неговата стая. Той изглежда най-малко засегнат от страшните събития и двамата с Йеркер често се смеят. Обаче Михаел съвсем не е така безгрижен и свободен като Йеркер.

Как мислиш, Кайса, дали един ден нашият свят ще осигури на всички деца сигурност и семеен уют? Ние трябва да вярваме в това. Ние всички трябва да работим, за да го постигнем — иначе животът ще стане непоносим.

Знам, че писмото ми е тъжно, но думите не са способни да изразят цялата тъга и болка, които изпитвам. Прощавай!

За да разведрим малко гостите, снощи организирахме музикална вечер. Мама свири на пианото, после двете момиченца свиреха на

четири ръце. Накрая всички запяхме, както сме свикнали. Мама, Йеркер и аз пеем първи глас, Майкен и Сванте — втори, а татко — трети. Между другото изпяхме и хубавата песен, която ти сигурно си чувала:

*Радвайте се на живота,
докато лампичката свети;
откъснете розата,
преди да е прецъфтяла.*

Когато свършихме, всички дълго, дълго мълчаха. Само смелата майка хълцаше тихичко. О, Кайса, няма да забравя тази вечер, докато съм жива! Пламенно, с цялото си сърце желая животът на тази жена отново да стане нормален, тя да намери някъде дом и мир.

Утре заминават на друго място. Ще останат известно време там, докато най-сетне се разбере къде могат да останат завинаги. Да нямаш дом, да нямаш дори една стаичка, която да наричаш своя — не мога да си представя по-тъжна съдба. Докато седя в стаята си, сред моите уютни и сигурни четири стени, сърцето ми прелива от благодарност към добрата съдба.

Лека нощ, мила Кайса! Ще се скрия под завивката и ще плача, докато заспя. Усещам, че днес имам нужда от това.

Твоята Брит-Мари

16 МАРТ

Здравей Кайса,

Пролетта дойде ли вече в Стокхолм? За съжаление аз не мога да ти съобщя, че е пристигнала при нас. Въпреки че снегът започна да се топи, а това винаги е първата стъпка в желаната посока. Понякога небето се оцветява в невиджани багри, сякаш иска да ни каже: Да, разбира се, пролетта ще дойде и тази година, няма от какво да се страхувате!

Пролет! Пролет! Написах думата два пъти само защото изглежда толкова добре. Трябваше да го направя, защото кой знае дали още утре няма да връхлети снежната буря на столетието и да ни изненада с нов рекорд на ниски температури през месец март.

Знаеш ли, животът е пълен с ужаси! Снощи, малко преди да седнем да вечеряме, стана ясно, че Йеркер го няма. Не че това е нещо необичайно — ако на света има момче, което си живее диво и щастливо, без часовник, без принуда и без задължения, това е Йеркер.

Ала когато стрелките наближиха седем, мама започна да се безпокои и изпрати Сванте и мен да го търсим. Бързо установихме, че никой в града и околностите не е виждал беззъбото момче. Върнахме се вкъщи, без да сме свършили работа. Като разбра за неуспеха ни, мама се разплака и добре че беше Майкен, която рече строго:

— Моля те, мамо, спри да плачеш! Момчето ще се върне всеки момент. Няма да се изгуби. Дано имам още сили да го напляскам, както заслужава, защото цял ден се трепя в кухнята.

Следващият, който тръгна да търси Йеркер, беше татко. Сванте нямаше време, домашните чакаха. Предложих да придружа татко. Почти час обикаляхме улиците и питахме всеки, когото срещнехме. Уморих се ужасно, коленете ми трепереха. Точно тогава татко заговори свой колега и между другото той спомена, че в града са пристигнали цигани.

— Намерихме го! — извиках зарадвано аз. — Йеркер е побъркан по циганите. Бързо, татко, да идем да си го вземем!

Циганите бяха опънали палатките си в края на града. Още отдалеч чухме цвилене на коне. Мъже ругаеха, жени проклинаха, пицяха деца. Посрещнаха ни цели тълпи чернокоси момчета и момичета. Татко провери във всички палатки и наистина — в една седеше Йеркер и очите му святкаха въодушевено. Около него бяха насядали половин дузина цигански деца, говореха си и се смееха като стари приятели. Като ни видя, въодушевлението му угасна. Веднага стана и се втурна към нас. Явно беше много уплашен. Чак ми стана жал за него.

— Да не би вече да сте вечеряли?

— Разбира се — отговорих строго. — Само в краен случай вечеряме в десет вечерта.

— Мама сигурно е тъжна? — попита плахо той.

— А ти как мислиш? — скастри го татко.

Йеркер излетя като стрела и когато двамата с татко се добрахме до дома, той вече лежеше в прегръдките на щастливата си майка. Майкен много искаше да го напердаши, но мама не й позволи. За нея Йеркер беше спасен от хиляди опасности и това беше необяснимо и прекрасно събитие. Сега най-важното беше да нахрани намереното си дете. Телешко печено със сос и картофи, кисели краставички, филийки с масло, крем от ревен — всичко изчезваше със забележителна скорост в беззъбата уста на спасения.

— Така трябва — обясни мъдро Сванте. — В Библията е казано, че блудният син се завръща у дома и баща му заповядва да заколят угоено теле.

Да, както казах, животът е пълен с ужаси. Почина старият ни градинар Оле. Беше братовчед на Алида и не съвсем наред с главата, но добросърдечен и въпреки духовната си ограниченост истински философ. Тъгувам за него, както се тъгува за човек, когото си познавал цял живот. Веднъж, много, много отдавна, той ми скова легло за кукли. Никога няма да го забравя.

Алида плака много за него. Отчасти защото наистина го обичаше, отчасти защото тя обича да плаче. Даже сложи траур. Наскоро, докато пържеше кюфтета в кухнята, се сети нещо лошо:

— Олеле, май съм полудяла! Оле умря, а аз съм с червено бельо!

И избухна в горчиви сълзи. Ако Оле можеше да я види, сигурно щеше да каже, както го е правил много пъти: „Така е добре! Жените трябва да плачат“.

Днес преживях и трети шок и той беше толкова страшен, че даже не ми се иска да ти разкажа какво се случи. Мама ме прати да ѝ купя нещо и когато на връщане минах покрай пансиона, където живее Мариан, на вратата стоеше Стиг Хенингсон.

— Здравей, Брит-Мари! — извика той. — Добре че те видях! Мариан иска да говори с теб.

Малко се изненадах, защото се бях разделила с Мариан наскоро. Въпреки това влязох и тръгнах по стълбите към втория етаж, където е стаята ѝ. Стиг ме последва. Нали си спомняш, той живее в същия пансион. Влязохме заедно, но Мариан не беше там. И изобщо беше пусто.

— Тя е в моята стая — обясни Стиг.

Не му повярвах съвсем, но въпреки това надникнах в стаята му. И тя се оказа празна.

— Явно междувременно е излязла — рече Стиг, бутна ме вътре и затвори вратата зад гърба си. — Знаеш ли, Брит-Мари, че направо съм се побъркал по теб — продължи той и се облегна на касата.

— Изобщо не ме интересува колко си побъркан — изфучах аз. — Пусни ме да изляза!

— Не бързай толкова — засмя се той. — Бихме могли да си поговорим малко.

— Няма за какво да говоря с теб — отсякох. — Отивам си!

— Съмнявам се — възрази той с коварна усмивка и направи крачка към мен. — Не се дръж като коза, Брит-Мари. Какво ще си помислят мъжете за теб, ако не станеш малко по-любезна и главно — по-достъпна?

— Ти изобщо нямаш представа какво мислят мъжете за мен! — изкрещях вбесено. — Защото си само един нахален хлапак с жълто около устата!

Без да се бавя, посегнах към бравата. Той ме хвана, но двамата със Сванте ненапразно сме упражнявали жиу-жицу. Освен това сме си измислили и няколко лично наши хватки, които владеем съвършено.

Освободих се и се втурнах към изхода, бясна от гняв, с разрошени коси. В този момент се появи Оке. Той също живее в пансиона, по-точно в ученическия хотел на госпожа Линдберг.

Много исках да помоля Оке да ми помогне да напердашим Стиг, както заслужава, но той е всичко друго, само не и смел герой. Затова избягах, без да кажа дума.

Бях толкова гневна, че трябваше да разкажа на някого какво се е случило, иначе щях да се пръсна. Доверих се на Сванте.

— Върви в бараката да сечеш дърва — предложи той, като видя, че гневът ми се нуждае от отдушник. Разбрах, че се е ядосал не помалко от мен, и веднага се почувствах по-добре.

— Много съжалявам, че съм само на четиринайсет години — въздъхна той. — Иначе щях да смея онзи негодник на кайма.

— Не се притеснявай — заявих самоуверено аз. — Рано или късно ще си разчистя сметките с него.

Да, Кайса, животът е пълен с ужаси! Вярвай в думите на твоята подложена на жестоко изпитание приятелка

Брит-Мари

2 АПРИЛ

Какво ти казах преди няколко дни, Кайса? Казах ли ти, че животът е пълен с ужаси, или не? Да, казах го, но тогава още не знаех колко съм права.

Разбираш ли защо човек не бива да се радва? Защото е прекрасно да си радостен и тъжно да си нещастен. Сигурно човек трябва да се пречисти. Да, аз съм пречистена.

Май е по-добре да ти разкажа всичко поред. Сигурно се питаш какво толкова лошо се е случило. Нищо повече от това, че целият ми живот е разрушен. Нищо друго не е станало. Няма природни катастрофи, няма убийства. Всички други хора се държат така, сякаш светът е изключително красиво място. Само аз знам горчивата истина: светът е долина на сълзите.

Да, отгатна! Страдам от любовна мъка. Такова нещо мога да доверя само на момиче на моята възраст. Възрастните отдавна са забравили колко е ужасно да страдаш от любовна мъка. Как човек се чувства смъртно обиден и колко е отчаян. Само да знаеха колко ме боли сърцето! Убедена съм, че страдам не по-малко от героините в най-известните любовни трагедии.

Бертил престана да ми обръща внимание. Да, точно така! Най-сетне го казах. По-точно, написах го черно на бяло. Бертил престана да ми обръща внимание. Шест думички, а колко ми беше трудно да ги напиша.

Той се държи така, сякаш никога не сме гледали заедно луната, сякаш никога не сме обикаляли околностите, сякаш никога не сме танцували и не сме карали ски заедно. Понякога имам чувството, че всичко между нас е било само сън.

Вечер си лягам рано, лежа и се самоизмъчвам: защо, защо, защо, в името на всички светии? Защо той вече не ме поглежда?

Опитвам се да го срещна, когато е сам, и да го попитам, но той ме избягва. Ако случайно се срещнем, поздравява леденостудено и

продължава. А аз се прибирам вкъщи и тичам към огледалото, за да видя дали нямам сиви коси.

Ако си е намерил друга, която му харесва повече, защо не ми каже? Нали той издигна лозунга: верността е най-важното в живота! Той, който винаги беше искрен... Няма право да се държи така. Въпреки това го прави. Само да знаех защо... ето, пак започвам да се мъча!

Понякога успявам да се стегна и се питам: Ти нямаш ли гордост? Какво лежиш и страдаш за човек, който не те забелязва?

Но много скоро почвам да плача и си признавам: Не, нямам гордост.

Стига толкова! Знам, че животът продължава. Движа се сред семейството си и се опитвам да се държа, сякаш нищо не се е случило. Даже съм по-мила отпреди, защото някой може да заподозре нещо. Понякога татко ме оглежда изпитателно. А снощи, когато се опитвах да се смея и да лудувам, мама попита загрижено:

— Я ми кажи, Брит-Мари, защо си толкова тъжна?

Значи не съм великата актриса, за каквата се смятам.

Избягах в стаята си и заплаках горчиво. Ако не понасям нещо, то е да ме съжаляват. Знай, че изказването на съчувствие е забранено, колкото и да е сърдечно. Това важи и за теб, Кайса, моля те, не го забравяй.

Вчера обаче беше първи април. Не мога да се разхождам като монахиня из къщи, когато другите деца се чудят каква шега да измислят, нали? Сванте сигурно е останал цяла нощ буден, за да измисли оригинални лъжи. На всичкото отгоре сутринта не беше на училище и можеше да започне отрано.

Вкъщи има два телефона — татко много държи да се обажда от кабинета си. Към девет телефонът в коридора иззвъня. Вдигна Майкен.

— Ало — обади се дълбок мъжки глас, — говори телефонната централа. Трябва да проверим апарата ви. Моля ви, кажете А.

Майкен явно бе забравила какъв ден е, защото послушно повтори:

— А.

— По-високо, моля — поиска централата.

— А-а!

— Още по-високо, моля!

— А-а-а!

Този път Майкен изкрещя като командир на рота.

— Много добре — похвали я централата. — А сега си покажете езика.

— Какво да направя? — Майкен явно усети, че са ѝ погодили номер. — Я престанете с тези глупости!

Централата се разсмя и гласът на Сванте обяви тържествено:

— Април, април!

Майкен преживя много тежко телефонния разговор и се закле да отмъсти на братлето си. Скоро дойде и моят ред да търся отмъщение.

Следобед се прибрах вкъщи и седнах да си уча уроците. Някой звънна на вратата. Отидох да отворя. На прага застана момченце на име Фолке, чиято майка е чистачка на моята директорка и живее в същата къща.

— Брит-Мари веднага да отиде при директорката — съобщи важно Фолке.

Аз обаче съм по-недоверчива от Майкен и попитах:

— Защо те е изпратила, след като може да се обади по телефона?

— Защото телефонът ѝ е повреден — отговори Фолке.

Без да мисля повече, тръгнах. На улицата беше мръсно и кално, а до дома на директорката има доста път. Вървах с мъка и на всяка крачка се питах какво лошо съм сторила. Сигурно е нещо много неприятно, щом директорката настоява да говори с мен толкова спешно.

Звъннах и госпожа Лунд ми отвори лично. Поклоних се и я погледнах въпросително. Тя ме погледна по същия начин.

— Какво ти тежи на сърцето, Брит-Мари?

— Искали сте да говорите с мен, госпожо Лунд.

— Не съм искала да говоря с теб. Очевидно първи април е решил да се пошегува с теб — отговори с усмивка тя.

Чакай само да те пипна, Сванте, заканих се аз, защото нито за миг не се усъмних кой е измислил тази ужасна шега. Измънках някакво извинение и в резултат госпожа Лунд ме покани на кафе. И понеже имаше дори сладкиш, скоро забравих априлската шега. Прекарах си чудесно, но, естествено, не се отказах от мисълта за отмъщение.

Прибрах се у дома и двете с Майкен напрегнахме умните си главици, за да измислим как да отмъстим на Сванте. Но колкото и да си бльскахме главите, не ни хрумна достатъчно добър номер.

Тогава се случи следното. След вечеря мама изпрати Сванте да занесе книга на леля Лилага, а положението с леля Лилага е следното: тя е невероятно мила и добра, но започне ли да говори, не спира. Освен това притежава безброй семейни албуми и много обича да показва снимки. Вече два пъти съм ги разглеждала от край до край и знам, че братовчед й Алберт е починал от възпаление на сляпото черво, а силно белодробно възпаление отнесло в гроба леля Клара. Леля Лилага притежава десетки снимки на Алберт и Клара — заедно със снимките на още деветдесет и пет роднини, грижливо налепени в албумите.

След много протести и хленчене Сванте, който се бои от бърборенето на леля Лилага повече, отколкото от чумата, най-сетне тръгна. И тогава ме осени гениалната идея! Веднага се обадох на леля Лилага и й съобщих, че мама е поръчала на Сванте да й занесе книга и че той ще се появи ей сега.

— Леличко, нали знаеш колко срамежлив е Сванте! Работата е там, че много му се иска да те помоли нещо, но не смее.

— Сериозно ли говориш? — зарадва се леля Лилага. — И какво иска от мен?

— Знам, че ще го разбереш, леличко — Сванте гори от желание да разгледа страхотните ти албуми със семейни снимки. Много пъти съм му разказвала за тях и той също иска да ги види. Но ти сигурно няма да имаш време да му ги покажеш, нали, лельо?

— О, ама разбира се, че имам време — отвърна бързо леля Лилага. — За мен е удоволствие.

— Много, много ти благодаря, мила леличко! И още нещо: не се притеснявай, ако Сванте започне енергично да отрича. Просто е много учтив, нали разбираш?

Повиках Майкен, облякохме си палтата и излязохме от къщи. През следващия час се забавлявах така, както не съм се забавлявала от първото си цирково представление, а тогава бях още малко дете. Забравих всичко, даже разбитото си сърце.

Леля Лилага живее на партера и жалюзите все още не бяха спуснати. Това ни даде възможност да проследим реакцията на нещастната жертва. Сванте седеше, местеше се неспокойно, въртеше

се на всички страни — а леля Лилага седеше до него с пет дебелы албуа, разгръщаше ги лист по лист и подробно обясняваше всяка снимка. Понякога оставяше албуа и за нас беше напълно ясно, че ще последва поредният доклад за живота на един или друг забележителен роднина.

След час Сванте излезе от дома ѝ, олюлявайки се, и с Майкен чухме как леля Лилага извика подире му, че ако братовчедът Алберт бил отишъл навреме на лекар, щял да си живее и до днес.

Оставихме Сванте да измине около дващсет и пет метра, промъкнахме се зад него и го хванахме подръка.

— Здравей, милото ми момче — започна весело Майкен. — Нямах представа, че толкова много се интересуващ от албуа със снимки.

— Е, Сванте, преживяването си заслужаваше, нали? — последвах я аз.

Бяхме го хванали здраво и не му позволихме да се изплъзне, докато не го завлякохме вкъщи. Той се дърпаше и ругаше, но кой би могъл да се справи с две силни момичета като нас?

Отведохме го право в стаята му и го хвърлихме на леглото, както си беше с дрехите. Седнахме върху него и извикахме триумфално:

— Април, април!

Хубаво отмъщение, нали?

Днес обаче е втори април и положението е по-безутешно отпреди. В отчаянието си извърших нещо, на което не вярвах, че съм способна. Ще ти кажа, но само ако ми обещаеш да не ме издаваш! И така:

Ходих на гледачка!

Нали знаеш, когато пътят е тъмен и отникъде не свети звездичката на надеждата, човек се опитва да си помогне със свръхестественото.

Виж, аз в никакъв случай не твърдя, че Кръоза-Тилда е свръхестествено явление. Тя е свръхестествено мръсна — това е единственото „свръх“ у нея. Въпреки това се надявах, като нареди мазните си карти, да прочете по тях нещо утешително за мен. Убедих Анастина да дойде с мен, което, впрочем, не се оказа никак трудно.

Кръоза-Тилда живее в мъничка порутена къщурка в покрайнините на града. Кварталът неслучайно носи името „Мизерия“. Това е нашият бедняшки квартал и много хора твърдят, че е живописен като стария град на Стокхолм. Вехти стари къщички се облягат една на друга, което е много практично, защото така не падат. Сигурно ти е ясно, че тук не живеят хора от висшите класи, а само бедняци, но нашият кмет казва, че ако не била „Мизерията“, градската полиция нямало да има никаква работа.

Та ние с Анастина отидохме при врачката. Вече беше тъмно, но за щастие уличните лампи вече светеха. В бедняшкия квартал обаче почти нямаше лампи и доста се уплашихме. Стиснах парите в джоба си и продължих.

Най-сетне стигнахме до къщата на Кръоза-Тилда и въздъгнахме облекчено. Влязохме в ниско коридорче и колебливо, но и с очакване почукахме на вратата. След доста време Кръоза-Тилда провря глава през вратата и аз стреснато отскочих назад. Ако искаш да видиш образец на гледачка, иди при Кръоза-Тилда. Гърбава, с огромен орлов нос, невероятно мръсна, дъвче тютюн и в ъглите на устата ѝ се събира кафява слюнка, а вместо да говори, грачи като гарван. Стаята ѝ също е типична: три черни котки, на печката ври кафе, а масата е отрупана с мръсни чаши, празни бутилки от бира, обелки от картофи и всякакви други боклуци. Но най-важното — там е мръсната колода карти.

Аз бях първа. Старицата избърса с ръкав един ъгъл на масата и започна да нарежда картите.

— Гълъбчето ми — започна тя с тон, който прозвуча като заплаха, — ти ще се омъжиш за богаташ.

Глупости, помислих си пренебрежително, тази явно не знае, че ще умра от разбито сърце в разцвета на младостта си!

— В къщата ви ще влезе тъмен човек — продължи тя.

Сигурно коларят ще докара бира, помислих си, но не казах нищо.

— Между теб и господаря на сърцето ти се е получило голямо недоразумение — заяви Кръоза-Тилда.

— Какво недоразумение? — почти изкрещях аз. — Какво е станало?

— Не питай, гълъбче — заплаши ме гледачката с грачещия си глас и аз се разтреперих. — Като му дойде времето, всичко ще се изясни.

После издрънка куп глупости за някакво си писмо, което щяло да дойде през морето, и че пътят ми ще е осеян с рози. Аз обаче се интересувах единствено от недоразумението, което бе споменала. През целия път към къщи не престанах да се питам за какво недоразумение става дума и Анастина ужасно се ядоса, че не споделям радостта ѝ — Кръоза-Тилда ѝ предсказа, че ще се омъжи за високопоставена личност.

Недоразумение — мислиш ли, че е възможно?

Не престава да мисли за това твоето много, много тъжно гълъбче

17 АПРИЛ

Мила Кайса,

Пролет е. Наистина е пролет! И бъди сигурна, че това е най-прекрасната пролет в историята на човечеството... или поне в живота на Брит-Мари Хагстрьом. Както виждаш, не съм склонна да преувеличавам... или поне спирам навреме.

Аз ли бях онова момиче, което искаше да умре в разцвета на младостта си от разбито сърце? Е, мила Кайса, това се отлага! Отлага се за много години напред.

Сърцето ми отказва да се разбие точно по това време на годината. А и как би могло, когато скорците всяка сутрин ме будят с веселото си цвърчене, а кокичетата и минзухарите изправят главичките си срещу слънчевите лъчи!

Е, ако трябва да бъда съвсем честна, не само скорците и минзухарите са отговорни за доброто ми настроение. Да, Бертил също има малък дял в промяната.

Кръоза-Тилда се оказа права. Всичко е било недоразумение. Или би било по-добре да го нарека низост? Надявам се, че ще имаш търпение да ме изслушаш.

И така, тъкмо когато бях стигнала до границата, на която човек започва да размишлява дали е по-добре да се удави, или да глътне половин кило първокласна отрова за мишки, Сванте дотича задъхан в стаята ми. Това се случи снощи.

Сванте оголи белите си зъби, затропа с крак като подивял бик и се разкреця:

— Този негодник! Този мръсник! Този гаден, подъл тип!

— За кого говориш?

— За Стик Хенингсон, разбира се!

— Защо, за бога? Какво се е случило?

Най-сетне разбрах. Надявам се, че с теб вече сме достатъчно добри приятелки и ти също ще се разтрепериш, като ти разкажа.

Стиг Хенингсон отишъл при Бертил и му наговорил куп мръсни неща за мен. Нали си спомняш как преди няколко дни ме примамил в стаята си. А на Бертил казал, че нарочно съм отишла при него, доброволно, че съм момиче, на което не може да се има доверие. Бертил, естествено, не му повярвал, но Стиг повикал Оке за свидетел и той признал, че ме е видял да излизам от стаята му. Докато пиша тези редове, отново вря и кипя, като вулкан малко преди да избухне. Все още не мога да повярвам, че има момче на моята възраст, способно на такава подлост.

Оке не издържал и разказал всичко на Сванте. Бедничкият Оке просто не знаел какво да мисли.

След като Сванте ми разказа какво е узнал, останах като ударена от гръм. После обаче се замислих — и много ме заболя. Да, почувствах се наранена, обидена и нещастна, че Бертил е повярвал всички тези неща, вместо да дойде и да поговори откровено с мен. Как е посмял да ме осъди, без да ме изслуша!

— Защо не съм вече на осемнайсет и силен като вол? — жалваше се през това време Сванте. — Толкова ми се иска да го пребия от бой, а не мога! — А после заяви решително: — Отивам при Бертил.

— Само да си посмял! — извиках разярено и скочих да го спра.

Душеха ме гняв и отчаяние и си казах, че Бертил трябва да узнае истината едва когато ме види в ковчега: бледа, красива, с разбито сърце.

Обаче Сванте си имаше свои планове. Енергично нахлупи шапката над очите и излезе в пролетния здрач. Виковете и молбите ми не помогнаха.

Всичко това стана снощи. Междувременно се разигра и последното действие на драмата, и то на нашата пейка край завоя на реката.

Негодникът не присъстваше. Двете главни действащи лица бяха сами.

Ето как се случи:

След като цял ден се карах със Сванте, че не ме е послушал и е отишъл при Бертил, реших да се поразходя, за да успокоя нервите си и... ами да, май се надявах да срещна някого. Освен това небето беше лазурносиньо, а върбите покрай реката вече точеха прекрасни зеленикави реси.

Срещнах го точно на завоя. Никога не си виждала толкова нещастен човек. Как само ме помоли да му простя, че се е усъмнил в

мен! Точно защото много държал на верността, направо се побъркал, когато Стиг му наговорил онези гадни лъжи.

Мисля, че изобщо не го слушах. Сърцето ми пееше и ликуваше и щях да му простя даже да ме беше нарекъл Месалина или някоя друга порочна и дива жена от историята.

Разбрах също, че отишъл при Стиг и му поискал сметка. Ако съдя по израза на лицето му, разчистването на сметките не е завършило много приятно за Стиг.

После седяхме на пейката. Един час. Два часа. И си говорехме. Толкова много имахме да си кажем.

По някое време мина Сванте, ухили се до ушите, свали шапка и заяви тържествено:

— Днес дават „Две сърца в три четвърти такт“. Защо не идете на кино?

Нахалник! Но не му се скарах, защото Бертил щеше да си помисли, че може би не съм толкова мила и достойна за любов, колкото съм наистина.

Сванте хвърли камък във водата и изчезна.

— Аз искам да стана инженер — каза Бертил. Каза го уж между другото, може би за да намекне, че плановете му за бъдещето не са най-важното в момента.

— О, така ли? Хубава професия.

— Но следването е дълго — продължи той.

— Да — кимнах. — Знам, че ще продължи доста дълго.

Казвайки тези думи, че се чувствах щастлива и безгрижна и въобще не се притеснявах, че ще минат много години. Защото вече нямам никакво намерение да умра в разцвета на младостта си, което означава, че разполагам с цялото време на света. И Бертил също.

Много добре знам какво си мислиш сега: тази Брит-Мари е напълно побъркана! Едва е навършила петнайсет години, а си въобразява, че ще чака момче, което иска да стане инженер.

Каква детинщина! Това си мислиш, нали? Не отричай!

Ето какво ще ти отговоря: първо, той не ме е помолил да го чакам и, второ, аз не съм му обещала да го чакам. Не сме се заклели със свещени клетви. Аз съм съвсем наясно, че ще се запозная с още много млади мъже, а той ще срещне куп хубави млади момичета,

преди един от двама ни да е сигурен коя е истинската или кой е истинският. Знам, че ще стане така, и това е добре.

Но какво от това? Нима няма достатъчно примери, че двама души се откриват още в училище и остават заедно през целия си живот?

Мила Кайса, моля те, помисли и признай, че си чувала за такива двойки. Не искам да търсиш примери сред близките си роднини, но може би ще се сетиш за такава случка някъде в Европа в началото на XIX век.

Има и друго нещо. Защо човек да не си въобразява, че желанието му ще стане действителност, когато пролетната вечер е толкова прекрасна? Какво като съм само на петнайсет години? Не е ли неприкосновено право на младежта да мечтае? Може би животът ще разбие мечтите ми с груби юмручни удари — аз не знам, но в момента изобщо не ме е грижа. Защото сега, в този момент, скъпа Кайса, животът ми е прекрасен!

Зад прозореца ми е чудната пролетна вечер, най-синята от всички сини пролетни вечери, най-хубавата, която съм преживявала някога. Дърветата са напъпили, ябълковото дърво скоро ще се покрие с бели цветове, а подам ли глава навън, всичко мирише на пролет.

Цялата къща вече спи. Милата, винаги грижовна Майкен е запалила огън в стаята ми, защото пролетта още не е проникнала в къщата. Всичко е толкова тихо и мирно, толкова прекрасно.

Кайса, мислила ли си някога колко много цветове, форми и тонове съществуват на света? И колко е прекрасно да притежаваш сетива, с които да ги улавяш? Не си спомням друг път да съм усещала така съзнателно и интензивно като тази вечер. Представи си, Кайса, как вземаме

аромата на първата теменужка,
миризмата на вратлето на Моника, когато е изкъпана,
аромата на елхата на Бъдни вечер,
миризмата на прясно опечен хляб
и смесваме всички тези миризми
с пращенето на огъня в есенна вечер,
с милувката на мамината ръка, когато сме тъжни,
с концерт на Бетовен,
с „Аве Мария“ на Шуберт,

с шума на морските вълни,
със светлината на звездите,
с тихото плискане на реката,
с ведрия татков хумор —

освен това можем да прибавим по малко от всичко хубаво, добро и весело на този свят — и какво ще се получи? Аз съм убедена, че получената смес ще е най-доброто, най-силното лекарство срещу тъга, болка, грижи и нужда. (Би трябвало да го изпробват в болниците!)

Сега сигурно си мислиш, че съвсем съм се побъркала. Не, Кайса, не съм. Просто съм невероятно, лудо, безумно щастлива и ти заявявам, че животът е прекрасен. ПРЕКРАСЕН.

Когато бях смъртно отчаяна, се опитвах да се утеша с мисълта, че след много милиони години земното кълбо ще престане да съществува и че няма никакво значение дали някоя си Брит-Мари Хагстрьом, само петнайсетгодишна, е страдала от любовна мъка през пролетта. Освен това се опитвах да си внушавам, че нищо, ама нищо няма значение. Но през цялото време знаех, че греша. Дори моят живот да е само една микроскопична капчица в морето на времето, за мен е извънредно важно да съм щастлива, да съм вярна и добра, да живея и да обичам живота.

Нали и ти мислиш така, Кайса?

Твоята обичаща живота приятелка

Брит-Мари

PS: Да, права си: тази вечер не съм съвсем нормална. Извинявай!

PPS: Наистина не съм нормална!

PPPS: Когато се прибирах, видях отдалеч Стик Хенингсон. Лявото му око цъфтеше като прекрасна теменуга и това много му отиваше, повярвай ми!

СУЗАНЕ ЙОМАН ЗА АСТРИД ЛИНДГРЕН

Ключът към необичайната личност и успешното творчество на Астрид Линдгрен се крие в щастливото ѝ детство. Като човек тя беше мъдра, принципна, смела и голяма шегобийка. Въпреки това, фактът, че успя да създаде толкова много герои, истории и въображаеми светове, е невероятен. Още по-трудно е да се обясни творческата ѝ продуктивност, като се има предвид и работата ѝ като редактор в издателството „Рабен и Съогрен“.

Кой знае дали „Рабен и Съогрен“ би съществувало днес, ако Астрид не се бе появила точно в най-подходящия момент? Това се случи през 1944 г., когато тя спечели втора награда в конкурса за детска книга с „Дневникът на Брит-Мари“.

„Да се надяваме, че това е истински писател, а не някой любител!“ — казва главният редактор Ханс Рабен, преди да отворят плика с името на спечелилия втора награда автор. Оказва се, че това е „обикновена домакиня“... Но Астрид едва не припада на телефона, когато Ханс Рабен ѝ се обажда, за да съобщи новината. „Правилно ли чух? Какво каза той? Че съм спечелила втора награда? Това бяха 1200 крони. Стори ми се, че ще умра на място!“

На следващата година — 1945, Астрид Линдгрен участва в нов конкурс и този път спечели дръзкият ѝ ръкопис, който завинаги щеше да преобрази света на детската литература — „Пипи Дългото чорапче“. Този ръкопис вече бе предизвикал скандал в друго издателство, което го бе отхвърлило. Астрид бе преработила текста и го бе изпратила за конкурса на „Рабен и Съогрен“. Книгата веднага предизвика ожесточени спорове — критика и одобрение. Все пак надделя одобрението или поне така показваха цифрите за продажбите. Благодарете на Пипи съдбата на издателството се промени. А Астрид Линдгрен направи своя пробив! Кой би предположил, че момичето от Вимербю един ден щеше да стане най-популярната жена в Швеция!

От самото начало Астрид Линдгрен имаше своя собствена формула за писането. Обединяваше устното и писаното слово, народните вярвания със своята поетичност, свързваше миналото с настоящето. Тя притежаваше собствен стил, който завладяваше както децата, така и техните родители. Ето какво самата тя казваше за него: „Всичко трябва да е толкова опростено и толкова ясно, че детето да го разбере. И да има нещо общо с мелодичността. Трябва да усетя, че писането върви гладко. Пиша и преписвам, зачертавам ненужните думи, докато текстът зазвъни. Освен това искам книгата ми да стане такава, че ако аз бях дете, да поискам да я прочета. Пиша за детето, което живее в мен. Никога не си мисля «сега ще го напиша така, че децата да се забавляват». Изобщо не мисля за тях, когато пиша. Пиша за собствено удоволствие“.

Благодарение на Астрид издателството оцеля и три години покъсно стана едно от водещите детски издателства в Швеция. И не само заради нейните книги, тя самата стана част от издателството. Защото през 1946 г. колежката ни Елза Олениус бе осенена от гениално хрумване: „Защо не наемем Астрид? Нали може да пише на машина!“.

Ханс Рабен прие предложението.

Ето какво казва Астрид Линдгрен за новата си роля:

„Ето още едно доказателство, колко полезно е да знаеш да пишеш на машина! Мисля, че благодарение на това ми умение през есента на 1946 г. ме назначиха да отговарям за детските книги в «Рабен и Съогрен». Не знаех абсолютно нищо за книгоиздаването. Е, имаше нещо, което наистина умеех! Разпознавах добрата детска книга, веднага щом я видех. Или по-точно — щом я прочетях.

Оттук трябваше да започна. Да търся хубави детски книги. Можете ли да си представите по-приятна работа?“

Астрид работеше на половин работен ден. Сутрин пишеше вкъщи, а следобед идваше в издателството. И наистина умееше да „надушва“ хубавите детски книги.

Астрид Линдгрен остана на работа в издателството до 1970 г. Какво фантастично постижение! Макар самата тя скромно да казва:

„Аз просто седях там и четях ръкописи. Най-много да напишеш писмо до някой бъдещ автор или да отговорех на нечий въпрос. Често ме питаха: «Как трябва да изглежда хубавата книга?». Всеки път

отговарях: «Просто да бъде хубава!», защото наистина не знам друга рецепта.

А годините си минаваха. Как бързо върви времето! Изведнъж стана 1970 и ние с Ханс Рабен трябваше да се пенсионираме. В едно слънчево съботно утро, когато издателството бе тихо и празно, отидох да опаковам нещата си на спокойствие. Невероятно е колко хартия се бе събрала в чекмеджетата за някакви си 20 години!

Внезапно се натъжих. Припомних си живота ми с «Рабен и Съогрен». Върнах се в 1944 г. Сега беше 1970 г. и всичко бе свършило. Но — помислих си — има и нещо хубаво. Никога вече нямаше да ми се налага да разбивам нечии надежди с думите: «Не, ръкописът ви не е достатъчно добър». Поне това щеше ми бъде спестено. Колко утешителна мисъл!“.

Сузане Йоман
директор на „Рабен и Съогрен“

Издание:

Автор: Астрид Линдгрен

Заглавие: Дневникът на Брит-Мари

Преводач: Ваня Пенева

Издание: първо

Издател: ИК „Пан“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2011

Тип: роман

Националност: шведска

Редактор: Цанко Лалев

Художник: Таня Колева

Художник на илюстрациите: Мирослава Николова

Коректор: Василка Шишкова

ISBN: 978-954-660-034-9

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/6259>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.